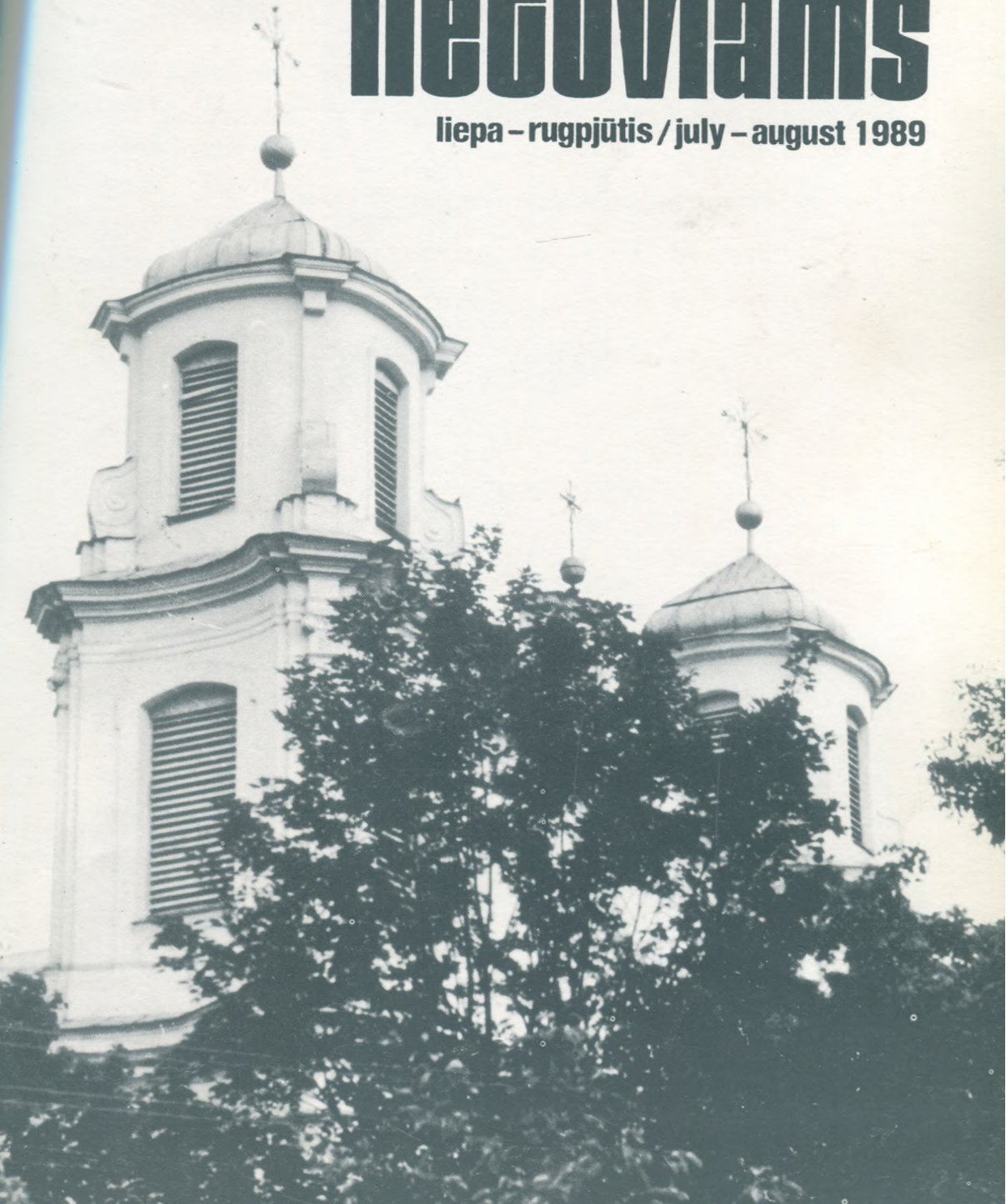

laišķai lietuviams

liepa – rugpjūtis / july – august 1989

VINCAS KUDIRKA IR “VARPAS”	217	Juozas Vaišnys, S.J.I
IR PRAGARO VARTAI JOS NENUGALĖS	221	Aldona Zailskaitė
VISKAS NAUJA	225	Chiara Lubich
KAS NE PRIEŠ MUS, TAS SU MUMIS	226	Nina Gailiūnienė
RELIGINIŲ PATYRIMŲ IR PERGYVENIMŲ UGDYMAS	231	P. Daugintis, S.J.
KAS YRA JĖZUS KRISTUS?	235	Petras Kreeft
KRIKŠČIONIS GYVENIMO KELIJE	238	Vytautas Kasniūnas
LAISVĖ, TEISĖS IR PAREIGOS	241	Vaiva Vygantaitė
KNYGOS	242	Red
KALBA	243	Juozas Vaišnys, S.J.
ATGARSIAI	244	Red.
TĖVYNĖJE	246	Gediminas Vakarīs
ŠYPSULIAI	249	Red.
TRUMPAI IŠ VISUR	250	Juoz. Pr.
JIEZNO BAŽNYČIOS ISTORIJA	216	Red.

Šis numeris iliustruotas nuotraukomis iš Jiezo bažnyčios.
Viršelio apipavidalinimas — Petro Aleksos.

Laiškai Lietuviams — Letters to Lithuanians (ISSN 00301-540) is published monthly except July/August, when bimonthly, for \$10.00 a year by Jesuit Fathers of Della Strada, Inc., 2345 West 56th Street, Chicago, IL 60636. Second class postage paid at Chicago, IL. POSTMASTER: Send address changes to Laiškai Lietuviams, 2345 W. 56th Street, Chicago, IL 60636.

VINCAS KUDIRKA IR “VARPAS”**JUOZAS VAIŠNYS S. J.**

1858 m. gruodžio 31d. gimė Vincas Kudirka, 1899 m. lapkričio 16 d. jis mirė, o 1889 m. sausio mėn. pasirodė “Varpas”. Tad šiais metais galime švęsti tris svarbias sukaktis: 130 metų nuo V. Kudirkos gimimo, 90 metų nuo jo mirties ir 100 metų nuo “Varpo” pasirodymo.

Kalbant apie Vinčą Kudirką, bus pravartu mesti žvilgsnį į jo laikų Marijampolės gimnaziją. 1863-čiaisiais Lietuvos sukilimo metais prieš rusus buvo įsteigta Marijampolėje keturklasė lenkiška mokykla. 1867 metais ji buvo pertvarkyta į rusišką septynių klasių gimnaziją, bet vis dėlto joje tebeviešpatavo lenkiška dvasia. Šioje gimnazijoje mokėsi ir Vincas Kudirka, Suvalkijos pasiturinčio ūkininko sūnus. Sakoma, kad iš tėvo jis buvo paveldėjęs tvirtą būdą ir atkaklumą, o iš motinos — palinkimą į meną. Gimnazijoje jis buvo visų mėgstamas.

Šioje gimnazijoje buvo norima surusinti lietuvius jaunuolius, bet vis dėlto buvo ir lietuvių kalbos pamokos. Jas lankė ir Vincas Kudirka, tačiau jį labiau traukė lenkų kalba, kuria skaitė lenkų klasikus ir jais žavėdavosi. Lietuviškai kalbėti vengė, kad nepaaiškėtų, jog jis kaimiečio sūnus. Jis save laikė lietuvių kilmės lenku, sekdamas Adomo Mickevičiaus pavyzdžiu: “gente lituanus, natione polonus sum”.

Bet tegul jis pats pasakojasi apie savo nuotaikas, apie susipažinimą su “Aušra” ir apie savo atsivertimą: “Vos spėjau apsivilkti mėlyna mundieraitė (uniforma) su baltais sagučiais ir susimaišiau su draugais mokiniais, pajutau, kad mano dvasioje kažin kas dedasi. Kas dedasi, numanyti ir išreikšti

Jiezno bažnyčios didysis altorius

negalėjau, tik jaučiau, kad man gėda atsiminti, kuo aš buvau, o ypač bauginausi, kad draugai nepatirtų, jog aš moku *lietuviškai*. Tas dalykas galėjo mane išduoti artojo sūnum esant. Žinoma, išlikimo instinktas liepė man niekad neatsiliepti lietuviškai ir saugotis, idant nieks nepamanytų, kad mano tėvas dėvi sermėginę ir moka lietuviškai. Dėl to stengiausi kalbėti, nors blogai, bet *lenkiškai*, o nuo tėvų ir giminių, kurie atvažiuodavo manęs aplankyti, šalindavausi iš tolo, kalbėdavau su jais ramiau, tik pasislėpęs kur užkampyje. Taipau mat *lenku* ir iš karto *ponu* — tekau lenkiškai dvasiai. Pagedęs buvau, bet aš nekaltais, aš pats to nesupratau, kūdikiu dar būdamas, o tie, kurie suprato, manęs neperspėjo, nepamokė... Šiandien, žiūrėdamas į anas jau seniai prabėgusias valandas, įsitikinau: 1) kaip baisiai kenkia dvasinei žmogaus pusei, jeigu jis išsineria per šiočias ar tokias pažintis iš savo tautybės lukšto ir patenka pražudančiai svetimos tautos įtakai ir 2) koks galingas tautybės pagrindas — gimtoji kalba...

Paleido Velykų. Keletas mokinių susitarėm pasisamdyti arklius ir drauge keliauti namo. Tarp mūsų buvo Basanavičius, mokinyš vyriausios klasės. Bevažiuojant jis atsiliepia: ‘Panowie, zaspiewajmy’ (ponai, uždainuokime). Aš turėjau gerą balsą ir tikrai buvau paketinės prisidėti. Tik štai Basanavičius užvedė lietuviškai: ‘Augin tėvas du sūnelių’... Rodos, kad man gerklę užėmė iš gėdos. ‘Chlop’ (kaimietis), — pagalvojau sau lenkiškai ir, nuleidęs nosį, tylėjau.

Buvau jau 5-toje klasėje. Kartą lietuvių kalbos pamokon (lankydavau tas pamokas, kaip ir kiti — net patys lenkai — idant turėčiau teisę į lietuvių stipendiją universitete) ateina Basanavičius, tada jau studentas Maskvos universitete, įėjęs pasisveikino su mokytoju ir prakalbėjo lietuviškai. Parodė lietuvių kalbos gražumą ir pakartojo keletą vietų iš eilių, kur lietuvių kalba tiesiog perima gamtos skambėjimus,

paukščių balsus: ‘Ieva, Ieva, neganyk po pievą’... Arba... ‘Jurgut, Jurgut, kinkyk, paplak, važiuok’... Pakartojo ir daugiau vietų, tik visų nepamenu. ‘Komedjant’ (juokdarys) — pagalvojau lenkiškai ir nukaitęs nusigrėžiau į šalį ir ėmiau skaityti visai ką kita...

Pabaigiau gimnaziją su ta mintim ir jausmu, kad lietuviu būti lyg nepritinka, ypač jog tada visi tyčiojosi iš kokių ten *litvomanų* ir drabstydamo į akis su Muraška (surasėjęs ir sulenkėjęs lietuvis, lenkams įsiipykęs raštais, siundančiais rusus prieš lenkus). Sakydavau, kad aš sykiu lietuvis ir lenkas, nes istorija sujungė lietuvius su lenkais. Mat pusiau prisipažinimu prie lenkų tariau atpirksias nors pusę tos ‘kaltės’, kad aš lietuvis. O veidmainingas besiteisinimas pagedusio vaikino! To paviršutinio teisinimosi prieš kitus ir prieš patį save man užteko, ypač, kad nepasitaikė nė vienos aplinkybės, kuri būtų mane privertusi dirstelėti į tuos dalykus giliau.

Su tokiomis mintimis apie savo tautybę įstojau į Varšuvos universitetą, kur lietuvių buvo labai mažai, o ir tie patys beveik nepasižino vienas su kitu. Žinoma, nuovoka *Lietuvos, lietuviybės* vis labyn ir labyn dingo iš mano proto...

Vasarai parvažiavau iš universiteto į Lietuvą. Vienas kunigas man pasakojo, kad išėsiąs lietuviškas laikraštis, parodė savo lietuviškai rašytus eilėraščius ir Basanavičiaus laišką apie aną laikraštį. Smilktelėjo, ir vėl, rodos, nieko. ‘Žaidžia, kaip vaikai’ — pagalvojau lenkiškai. Tik nuo tos valandos gana dažnai pradėjo skraidyti galvoje mintys apie Lietuvą, lietuvius, lietuviybę; tačiau širdis į tas minits neatsiliepdavo...

Po to ar į pusmetį gavau pirmąjį ‘Aušros’ numerį. Žiūriu — pirmame puslapy stovi Basanavičius. ‘Pranašas’ — pagalvojau tada apie Basanavičių *jau lietuviškai*. Ėmiau skubiai vartyti ‘Aušrą’ ir...neatmenu jau visko, kas paskiau su manim darėsi...

Tiek pamenu, kad atsistočiau, nuleidau galvą, nedrįsdamas pakelti akių į savo kambarėlio sienas... rodos, girdejau Lietuvos balsą, sykiu apkaltinantį, sykiu atleidžiantį... o tu, paklydėli, kur iki šiol buvai? Paskui pasidarė man taip graudu, kad, apsikniaubęs and stalo, apsiverkiau. Gaila man buvo tų valandų, kurios negražinamai išbrauktos iš mano gyvenimo, kaip lietuvio, ir gėda, kaip ilgai buvau apgailėtinu pagedėliu... Po to pripildė mano krūtinę rami, smagi šiluma, ir, rodos, naujos pajėgos pradėjo rasti... Rodos, užaugau išsyk, ir tas pasaulis jau man per ankštas... Pajutau save didžiu, galingu, *pasijutau lietuvis esąs*". (Cituota iš V. Sruogienės "Lietuvos istorijos").

Tad, neminint kitų "Aušros" nuopelnų, jos didelis nuopelnas buvo grąžinti aplenkęsį Vincą Kudirką lietuvybei. Atsivertęs ir apgailėjęs savo "nuodėmę", jis už ją atsiųgino šimteriopai. Jo įsteigtas "Varpas" garsiai skambėjo, keldamas lietuvių tautiniam susipratimui, darbui ir kovai su pavergėju rusu, siekiant Lietuvos nepriklausomybės.

Galima sakyti, kad "Aušra" buvo romantikė, o "Varpas" — realistas. "Aušra" daugiau rašė apie Lietuvos praeitį, o "Varpas" — apie dabartį. Gal "Aušros" garbingas Lietuvos vaizdavimas Kudirkai įkvėpė žodžius "iš praeities tavo sūnūs te stiprybę semia". Toje jo "tautiškoje giesmėje", kuri vėliau yra tapusi Lietuvos himnu, yra išreikšta visa Kudirkos pasaulėžiūra ir jo "Varpo" turinys. Čia nuolat kartojosi Lietuvos himno žodžiai ir mintys, buvo rašoma, kad mūsų tautiečiai būtų dori, veiklūs, kad dirbtų mūsų tautos naudai ir žmonių gerovei. Ypač jaunimą jis skatina netinginiauti, domėtis gyvenimu, stengtis būti naudingam:

*Gyvenimo knyga skaityk laps į lapą,
Nestodams, kad kartais, į tinginius kluvęs,
Tu nesupelytum ir neitum į kapą
Be likusio ženkle, kad žmogumi buvęs.*

Jis ragina žmones šviestis ir tą šviesą bei tiesą skleisti savo aplinkoje. Visa tai bus įmanoma, jeigu tikrai mylėsime savo tėvynę ir visi vieningai dirbsime.

Turbūt visi sutiks, kad Kudirkos ir "Varpo" nuopelnai Lietuvai ir jos nepriklausomybei buvo milžiniški. Ir dabar mes siekiame Lietuvos nepriklausomybės. Džiaugiamės, kad Lietuvoje jau papūtė jos laisvei palankesnė vėjų, bet kova toli gražu dar nelaimėta. Ir mes išsivijoje, ir mūsų broliai bei sesės Lietuvoje turėtų užsidegti ta "Varpo" dvasia, jo skelbtomis idėjomis ir vieningai siekti bendro tikslo. Mūsų išsivijos jaunoji ir vidurinioji karta vis labiau ir labiau tolsta nuo lietuviybės, nuo lietuvių kalbos, bet ir Lietuvoje šios minėtos kartos, išaugusios ir subrendusios stalinizmo ir stagnacijos laikais, visai kitaip žiūri į tuos idealus, už kuriuos kovojo "Varpas", kurių siekia kiekvienas susipratęs lietuvis.

Mes džiaugiamės Lietuvos persitvarkymo sąjūdžiu, mus gal turėtų džiuginti ir tas žmonių, ypač jaunimo, entuziazmas, kad jau prisisteigė net kelios dešimtys įvairių organizacijų bei draugijų, bet tą džiaugsmą vis dėlto šiek tiek temdo žinojimas, kad ten pasitaiko ir vilkų avių kailys. Be abejo, steigiant ar atkuriant tas įvairias organizacijas, nueita per toli, tiek daug jų tikrai nereikia, tas perdėtas jų skaičius skaldys ir silpnins jėgas. Atrodo, kai kurios ir steigiasi tik tam, kad galėtų kovoti su kitomis, jau įsisteigusiomis. Štai, pavyzdžiui, balandžio mėnesio viduryje per Vilniaus radiją girdejome pasikalbėjimą su vienu vyru ir viena moteriške apie tautininkų partijos steigimą. Kai tas vyras buvo paklaustas, kokios priežastys paskatino steigti tautininkų partiją, jis maždaug taip atsakė: "Matote, jau įsteigė krikščionių demokratų partiją. Ji, be abejo, stengsis įvesti privalomą tikybos mokymą mokyklose, užtat mes..." Tie jo nutylėti žodžiai, be abejo, turėjo būti: "mes to neprileisime, mes ko-

IR PRAGARO VARTAI JOS NENUGALĖS

(Kaip pirmąsias Bažnyčios bendruomenės sprendė konfliktus, apaštalamis mirus)
(Tęsinys)

ALDONA ZAILSKAITĖ

IV. MATO BENDRUOMENĖ

Bendruomenė, sujungianti, kas sena ir nauja. Mato evangelijoje pasirodanti bendruomenės sąvoka aiškiai pabrėžia tiek autoriteto, tiek ir Dievo įstatymo svarbą, tačiau taip pat stipriai iškelia atvirumą Šventajai Dvasiai — didžiaširdiškumą, kaip matome Palaiminimuose Kristaus pamoksle nuo kalno (Mt 5, 1-12) ir kituose mokymuose tame pamoksle, kur pakartotinai praplečiamos visos siaurai suprasto įstatymo ar autoriteto ribos. Mokoma įstatymo priesakus suprasti ne kaip minimalines sąlygas, o kaip išeities tašką didžiadvasiškai meilės praktikai.

Mato yra vienintelė evangelija, kurioje yra vartojamas žodis “bažnyčia” — eklezias: 16,18 ir 18,17. Per paskutiniuosius du šimtmečius (t.y., pradėjus Šventraščių tyrinėti pagal modernaus mokslo taisykles, nustatinėjant įvairių biblinių raštų istorinį amžių) labai iškilo dėmesys Morkaus evangelijai, kaip seniausiai ir labiausiai kondensuotai, o Mato evangelija liko nustumta modernaus mokslo užmarštin. Bet per 1700 metų prieš tai Mato evangelija buvo laikoma svarbiausia ir todėl daugiau-

sia minima ir studijuojama. Ji buvo dažniausiai cituojama 2-4 šimtmečio Bažnyčios tėvų, dažniausiai naudojama liturgijoje ir buvo laikoma geriausiai tinkanti tikėjimo tiesų mokymui — katekizavimui, rašo R.F. Brown savo knygoje *The Churches the Apostles Left Behind* (New York, Paulist, 1984).

Jos įtaka ir mūsų pačių tikėjime yra daug didesnė, negu iškart numanome. Tik retas mokslininkas galėtų iš atminties pakartoti Luko evangelijoje duotą *Tėve Mūsų* tekstą. Kiekvienas tikintysis moka Mato evangelijoje užrašytą formą. Nedaug kas žino, kad Luko evangelijoje yra pamokslas lygumoje, kur Kristus sakė keturis palaiminimus. Beveik visi tikintieji žino apie Kristaus Pamokslą nuo kalno Mato evangelijoje, ir visi mokėsi jame duotus aštuonis Palaiminimus atmintinai.

Kur Morkus savo evangelijoje parodė kaip “geroji žinia” — evangelija išsirutuliojo Kristaus gyvenimo veiksmuose ir įvykiuose (toje evangelijoje Kristus palyginti tik retai parodomas mokytojo rolėje), Matas, pasinaudodamas šia evangelija, įpynę net penkis Kristaus pasakymų-mokymų “pamokslus”. Juose Kristus

vosime...” Tad dar toji partija neįsteigta, o jau aštrinami kirviai kovai. Gerai, kad tas pilietis paskui prisipažino, jog jiems trūksta žinių apie tautininkų partiją, jog jie mano kreiptis į išeivijos tautininkus patarimų. Jeigu jie kreipsis, tai iš kiekvieno tautininko sužinos, kad, esant tautininkų valdžiai Lietuvoje, visose mokyklose buvo privalomos tikybos pamokos, kad valdžia

mokėjo algas tikybos dėstytojams.

Panašių nesusipratimų, atrodo, įvyksta ir kitas organizacijas bei partijas steigiant. Mes tų steigėjų nekaltiname, nes jie klysta greičiausiai ne iš savo kaltės, užtat mums reikia daugiau bendradarbiuoti ir tartis. Malonu, kad jie yra tam bendradarbiavimui atviri. Jie laukia mūsų pagalbos ir patarimų.

**Murrilo “Švenč. Mergelės Marijos dangun
ėmimas” šoniniame altoriuje**

palyginimais ir kitais mokymais išdėsto praktišką krikščioniško gyvenimo asmeniską kainą ir bendruomenišką apraišką. Juose jis taip pat parodo, kaip jo mokslas yra Senojo Įstatymo išsipildymas, praplėtimas, pritaikymas “visoms tautoms”, bet taip pat ir kuo jis skiriasi nuo senųjų to Įstatymo sampratų. Pirmajame pamoksle (Mt 5, 1-7, 29) Jėzus daugelį Senojo Įstatymo nurodymų priešpastato jo duodamam

Naujajam Įstatymui: “Jūs esate girdėję... o aš jums sakau...” (5, 21-48).

Jau vien iš Mato didelio dėmesio, skiriamo parodyti, kuo Kristaus kelias skiriasi nuo Senojo Įstatymo, bet taip pat ir rūpestis parodyti jam didelę pagarbą ir kad Kristaus evangelija Įstatymo nepanaikino, o iš jo išsirutulioja, nurodo, kad Mato bendruomenė buvo daugiausia žydų krikščionių.

Mato evangelijoje Brown parodo ir kitą įdomų reiškinį: ji kalba ne tik apie Jėzų ir jo pirmuosius mokinius: ji taip pat nusako padėtį bei problemas Mato bendruomenės, gyvenančios pirmojo šimtmečio paskutiniame trečdalyje, ne Palestinoje, greičiausiai Antiocho mieste. Kristaus laikais jo priešai — politiškai galingieji žydų vadai buvo sadukiejai. Jie buvo išnaikinti per Jeruzalės sunaikinimą 70 m. po Kristaus. Iš tiesų, kai kurie tyrinėtojai mano, kad greičiausiai pats Kristus buvo fariziejų auklėtas, nes jie buvo pamaldumo atnaujintojai, puoselėtojai. Todėl, nurodoma, Kristus gyrė jų mokymą, bet peikė jų darbus. Ypatingą religinę-politinę galią, kaip grupę, fariziejai įgijo tik po Jeruzalės sunaikinimo, kai išnyko sadukiejai ir tik vieni fariziejai rado būdą žydų tikėjimą adaptuoti, netekus pagrindinės jos išraiškos formos, sunaikinus Jeruzalės šventyklą. Tik tada fariziejai pradėjo persekioti žydus, kurie pasekė Kristumi, juos apšaukė tautos išdavikais, nes per žydų sukilimą žydai-krikščionys nestojo kovon prieš Romėnus ginti Jeruzalės. Tik po Jeruzalės sunaikinimo žydai pradėjo žydus krikščionis persekioti ir mesti juos iš sinagogų. Tad Mato evangelijoje Kristaus užuominos, kad jo mokiniai būsią persekiojami, yra taikomi šios persekiojamos Mato krikščionių bendruomenės nariams.

Bet Mato evangelijoje iškylantis skaudus nusivylimas, kad žydai atmetė savo Mesiją, Jėzuje jo neatpažinę, leidžia manyti, kad šios evangelijos autorius buvo žydas-krikščionis, o jo gausus ir būdingas

Senojo Testamento citavimas rodo, kad jis galėjo būti žydų Rašto aiškintojas.

Brown iškelia įdomų skirtumą tarp Pauliaus ir Mato, kurį jis grindžia Pauliaus pastangomis iškovoti nežydams krikščionims teisę visai nesivadovauti žydų Įstatymu (Gal 2, 11 ir t.t.). Pauliaus principas buvo, kad Kristus yra visas Įstatymo tikslas (Rom. 10, 4), tad gyvenant Kristumi, jokie kiti įstatymai nebereikalingi. O Mato pozicija yra, kad Įstatymas tebegalioja, bet jis turi būti suprastas taip, kaip Kristus jį aiškino.

Iš tikrųjų, rašo Brown, šios dvi pozicijos tebefigūroja katalikuose, ypač JAV-ėse: vieni pabrėžia, kad krikščionybės pagrindinis bruožas turi būti tai, kad ji išlaisvina nuo gausybės visokių įstatymų, įsakymų, priesakų; kiti pabrėžia įstatyminio pagrindo (organizacinės teisėtvarkos) svarbą, bet kad jis turi būti išmintingai, krikščioniškai pritaikomas. Tačiau pastebėtina tai, kad nei viena, nei kita pozicija — nei Pauliaus laisvė, nei Mato krikščioniška teisėtvarka — neleidžia nei laisvamaniškumo, nei legalizmo. Tiek Paulius, tiek ir Matas viską matuoja Kristaus didžiaširdiškumo, gailestingumo mastu.

Mato žydų-krikščionių pradėta bendruomenė pasižymėjo atvirumu nežydams krikščionims, kas matoma ir iš to, jog nežiūrint, kad evangelijoje ryškiai pabrėžiama, jog pats Jėzus savo žemišką misiją apribojo tik savosios, išrinktosios tautos žmonėmis (Mt 10, 5), po savo mirties ir prisikėlimo jis savo mokinius išsiuntė mokyti ir krikštyti visas tautas (Mt 28, 19). Tie pirmieji žydai-krikščionys savo didžiam nustebimui pamatė, kad nežydai* yra net

imlesni Kristui negu žydai; tas motyvas pasirodo ir Mato evangelijoje, Izaijo (9, 1) pranašystės išsipildyme, Jėzui pradedant savo misiją neżydiškoje (pagonių) Galilėjoje, o ne Judėjoje. Šis motyvas išskyla ir tuomet, kai Jėzui, fariziejų išvartam iš sinagogos, išsipildo kita Izaijo (41, 1-4) pranašystė: “Aš ant jo uždėsiu savo dvasią, ir jis skelbs teisumą nežydams... ir jo vardu pasikliaus nežydai”.

Mato evangelijoje ši maišyta, žydų ir nežydų krikščionių bendruomenė, pavadinama **ekklesia** — Bažnyčia, ir jų užduotis yra gyventi draugėje — nežydams nepavydėti žydams senųjų tikėjimo, pranašų tradicijų: žydams nepavydėti nežydų imlumo krikščionybei ir greitai augančios persvaros skaičiumi. Senojo Testamento Pakartoto Įstatymo knygoje, vardinant visus tuos, kurių reikia saugotis, kad “Viešpaties Bažnyčia-bendruomenė” būtų nesutepta, buvo pavartotas žodis **ekklesia**. Dabar Matas tyčia tą žodį vėl panaudoja parodyti, kaip Kristus jį perdefinavo pagal savo Naująjį Įstatymą, kad dabar jau visos tautos, priimančios Kristų, turi būti priimanamos į šią naują Dievo Tautos bendruomenę.

Šios pirmąsias Mato bendruomenės supratimas savo rolės susikristalizuoja Mato evangelijos prologe, Jėzaus kūdikystės pasakojimuose (Mt 1-2). Kad “Dievas su mumis” — Emmanuelis per Šv. Dvasią gims iš Marijos, buvo apreikšta teisiam, dievobaimingam žydui Juozapui, kuris šį Dievo žodį priima (Mt 1, 18—25). Jis simbolizuoja teisiuosius, Kristų priėmusius, šios bendruomenės žydus-krikščionis. Tačiau Mesijo gimimas buvo apreikštas ir nežydams išminčiams, kurie, sekdami žvaigždę, Kristų atrado, tačiau tik tada, kai jiems buvo išaiškinti žydų Raštai (kad ir Jėzų nužudyti norinčio Erodo rūmuose). Tie Rašto aiškintojai simbolizavo žydus, norinčius nužudyti Mato bendruomenės

* Nors mūsų lietuviškuose Šventraščio vertimuose žodis **ethnon** — tautos (kai kontekstas reiškia nežydų tautos) verčiama “pagonys”, tai yra netikslu, nes apkrikštyti nežydai jau nebėra pagonys, bet vertimuose ši **ethnon** prasmė verčiama žodžiu “gentiles”. Tad dažnai, kai matome žodį “pagonys” lietuviškame vertime, supraskime, kad kalbama apie nežydus — kartais krikščionis, kartais ne.

krikščionis. Nežydai išminčiai tačiau priėmė Jėzų kaip savo Mesiją-karalių ir jį pagarbino, tuo simbolizuodami nežydus bendruomenės krikščionis.

Persekiojimo akivaizdoje, deja, kai kurie meta krikščionybę (13,21, 24,10). Tačiau persekiojimo metu Šv. Dvasia kalba per tikinčiuosius (10, 19-20). Tikinčiųjų tarpe yra įvairių dvasios dovanų: pranašų, išminčių, Rašto žinovų (23, 34). Mokiniai turi galią išvarinėti piktaşias dvasias, gydyti, prikelti numirusius (10, 8). Tačiau neišvengiamai bendruomenėje atsiranda ir dovanas piktnaudojančių — tiek klaidinančių pranašų, tiek ir stebukladarių (7, 22-23,24,5 11).

Mato bendruomenė buvo ekonomiškai mišri, tad ir Palaiminimuose Matas kalba jau ne tik apie “neturtą”, o apie “neturtą dvasioje”, t.y. ne materialinį stovį, o dvasinę laikyseną žmogaus prieš Dievą — nežiūrint savo pinigų, prieš Dievą aš esu bejėgis, elgeta, priklausęs nuo jo gailestingumo. Matas sutinka, kad turtuoliui sunku įeiti į dangaus karalystę (19, 23), bet Dievui viskas įmanoma (19, 26).

Mato evangelijoje matomas gilus supratimas komplikotos bendruomeninės realybės, įgytas, be abejo, per ilgesnę bendruomeninio gyvenimo patirtį. Nors bendruomenėje atsiranda ir klaidinančių pranašų bei kitų “šėtono vaikų”, nevalia jų tuoj pat pašalinti iš Žmogaus Sūnaus karalystės arba tikinčiųjų bendruomenės. Mato evangelijoje Jėzus perspėja, kad yra pavojus, šalinant bloguosius, pakenkti ir geriesiems, tad reikia visus toleruoti, jų atranką paliekant Dievo teismui. Brown rašo: “Sektos gali didžiulius, pašalinančios visus klaidatikius, nesilaikančius nustatyto idealo, bet Bažnyčia — ekklesia turi rodyti pakantumą ir gailestingumą”.

Pliusai ir minusai. Mato evangelijoje iškeliamą bažnyčios sampratą neturi anksčiau šioje straipsnių serijoje paminėtų sampratų minusų, nes ji daug plačiau su-

pranta Bažnyčiai reikalingus bruožus, ne tik vienos kurios krizės perspektyvoje. Ši samprata turi dvi pagrindines stiprybes: pirmą, aukštai iškeliamą pagarbą Įstatymui ir autoritetui; antra, evangelistas rodo didelį pastoracinį lankstumą, tvarkantis su išylančiomis problemomis, tuo užtikrindamas, kad, interpretuojant įstatymą, išsaugojamas Jėzaus gailestingumas ir pažiūros į Įstatymų pritaikymą. Be antrosios ypatybės, pirmoji stiprybė būtų pasidariusi ir silpnybė, per kietai įstatymus interpretuojant. Mato evangelijoje girdime ne tik “Jūs girdėjote sakoma”, bet ir “o aš jums sakau”, kas sutramdo palinkimą Įstatymo raidę suabsoliutinti.

Pripažinęs, jog mokiniai autoritetą-galią gavo iš paties Jėzaus, Matas primena, kad ši galia turi būti naudojama paties Kristaus dvasia. Be šio antro nurodymo yra pavojus, kad Kristaus bendruomenės vadai pasidarytų ne geresni už fariziejus, piktnaudžiaudami autoritetu.

Mato Bažnyčios sampratoje didelę rolę vaidina ir atvirumas Šventajai Dvasiai — laisvumas nuo Įstatymų suvaržymų, ir Kristaus nuolatinis asmeninis buvimas su Bažnyčia: “Štai aš esu su jumis per visas dienas iki pasaulio pabaigos” (28, 20). Pagal Mato Bažnyčios sampratą, jos vadovai vadovauja ne tik Kristaus vardu, bet jo mokymais, jo duotais įstatymais, jo dvasia. Tik tie priklauso jo karalystei, kurie vykdo jo valią.

Matas suprato, kad ir Kristaus Bažnyčios vadovybėje, kaip ir visose žmonių bendruomenėse, iškils klausimas, kas yra galingiausias, svarbiausias. Matas su tuo klausimu pradeda visą savo 18-tą skyrių, kuriame duodami nurodymai Bažnyčios-Bendruomenės tvarkymuisi. O nurodyta, kad tie, kurie valdo, turi būti ypač jautrūs patiems silpniausiems — mažutėliams, kad meilė, ne autoritetas yra pagrindinis krikščioniško bendravimo matas.

Tai reiškiasi ir santykiuose su kly-

lančiu krikščioniui. Dažnai, kai kas nors daro ką nors nepatinkančio, tai nebūna pasakoma draugiškai, o skundžiama aukštesnei autoriteto instancijai. Pagal Mato evangeliją (18, 15-18), tarp krikščionių pirmoji instancija yra kalbėti tarp keturių akių, jei reikia prie liudininko, bet ne kaltinamajam nesant. Net ir jei šis nesiduoda pamokomas, sakoma, kad su juo reikia elgtis kaip su pagoniu. O kaip tai suprasti, kai šie žodžiai sakomi ne Senojo Įstatymo žydams, kuriems buvo sakoma šalintis nuo nežydų, o Naujojo Įstatymo krikščionims, kurių misija yra skelbti gerąją nuodėmių atleidimo evangeliją visoms tautoms, t.y. pagonims? Jei teisingai, pagal kontekstą skaitome evangeliją, neklaūžada krikščionis neturi būti be tolimesnio ryšio išmetamas iš bendruomenės, o jis turi būti nuolat kviečiamas, kalbinamas susitaikyti, jis turi būti evangelizuojamas ir toliau, kad vėl taptų tikru tikinčiųjų bendruomenės nariu.

Tad kai būna pabrėžiama Bažnyčios vadovų teisė “surišti ir atriši”, būtina neužmiršti, kad ir prieš, ir po šios galios nurodymo Mato evangelijoje, Kristus nurodo mokinių pareigą būti jautriems paties silpniausiems ir nuolat siekti susitaikymo, rūpintis tais, kurie bendruomenei nepriklauso.

Kad Bažnyčia galėtų išlikti po apaštalų mirties, ji turėjo tapti žmonių bendruomene, santykiaujant su kitomis žmonių bendruomenėmis, rašo Brown. “Bažnyčia, kuri gyvena pagal Mato 18 skyrių, išsiskirs iš kitų bendruomenių tuo, kad tai, kas laikoma išmintimi kitose bendruomenėse, krikščionims tai nenustelbs paties Kristaus balso, kuris metė iššūkį savo laikmečio žmonių religinei išminčiai. Krikščionybės paradoksas yra tas, kad Kristus ‘anti-institucinis’ mokymas tegali būti išsaugotas per instituciją — Bažnyčią. Matas labai ryškiai iškelia gaires, kaip tokia misija vykdytina Bažnyčioje”.

VISKAS NAUJA

CHIARA LUBICH

“Štai aš visa darau nauja!” (Apr 21, 5).

Apreiškimo knyga, iš kurios šie žodžiai yra paimti, atbaiga Naujojo Testamento rašinių rinkinį. Joje apaštalas Jonas, Dievo įkvėptas, pranašauja ir aiškina įvykius, kuriuos Bažnyčia savo kelyje turės sutikti. Net kovodama ir persekiojama Bažnyčia pasiruoš sutikti “naują dangų ir naują žemę” (Apr. 21, 1). Bažnyčios žemiškosios kelionės paskutinis tarpsnis bus Dievo karalystės pilnumas.

Mes ir tikime, kad pasaulis bus visiškai atnaujintas. Jame neliks nieko, kas galėtų menkinti pilnutinį gyvenimą ir laimę. O senoji žmonijos būtis, pilna nuodėmės, klaidų, nelaimių, skurdo ir mirties, praeis amžinai kartu su senuoju pasauliu. Mes negalime žinoti, kaip ir kada visa tai ateis, tačiau tikime, kad įvyks, todėl nėra prasmės gaišinti laiką, bandant sau išsiaiškinti. Juk tai nėra koks sapnas, utopija ar keistas noras. Ne, tai yra tikrenybė, kurią Dievas Biblijoje pakartotinai primena.

Tiems, kurie darbuosis Dievo karalystei, naujasis pasaulis bus kaip jo dovana jiems. Jis jiems atlygins už jų ištikimybę, gyvenant pagal jo žodį, o Šventoji Dvasia, kurią Jėzus savo mirtimi ir prisikėlimu įvedė istorijon, jų gyvenime apsireikš savo galybe.

Tas atnaujinimas, nežiūrint daugybės sunkenybių, jau prasidėjo ir yra eigoje nuo to laiko, kai Jėzus buvo atėjęs į žemę. Tolygiai ir dabar, kai tik leidžiame Jėzui mumyse gyventi — o jis tikrai gyvena, jei jo žodžius vykdome — patiriame malonės stebuklą, kuris visa daro nauja: kentėjimą keičia į taiką ir vidinę ramybę, nugali silpnybes, neapykantą, savimylą, puikybę, godumą ir visokį blogį: vaduoja mus iš aistrų ir baimių vergijos ir veda į džiaugsmingą Dievo vaikų laisvę. Dar

KAS NE PRIEŠ MUS, TAS SU MUMIS

(Suaugusiųjų konkurse II premiją laimėjęs straipsnis)

NINA GAILIŪNIENĖ

Pasionistas vienuolis ragino ieškoti gyvenimo džiaugsmo. Jis palygino du popiežius: Pijų XII ir Joną XXIII. Pijus XII buvo šaltas eruditas, uždaras, neprieinamas. Žvelgiant į jį, tam kunigui atrodydavo, kad ir Dievas yra toli, žemės gyventojams neprieinamas. Jonas XXIII mėgo žmones, anekdotus ir juoką. Jis buvo kupinas gyvenimo džiaugsmo, lyg būtų tik grįžęs iš pasivaikščiojimo su pačiu Dievu Vatikano soduose, kaip kitados darydavęs Adomas rojuje... Jis atidarė katalikų Bažnyčios langus II-jame Vatikano susirinkime. Per šimtmečius tie langai buvo uždaryti taip sandariai, kad mes neturėjome jokių ryšių su kitais krikščionimis.

Gimnazijos laikais mirė mūsų klasės draugės motina liuterone. Mums buvo neleista dalyvauti nei šermenyse, nei laidotuvsė. Bažnyčios istorijoje mokėmės apie kitas krikščionių tikybas, bet tik kaip eretiškas atskalas nuo katalikų Bažnyčios. Reikėjo išmokti įvairių įrodymų, kodėl tik viena katalikų Bažnyčia yra tikra ir

teisinga. Buvo tvirtinama, kad tik joje vyksta stebuklai.

Šiame krašte išgirdau griežtą priešingybę. Kolegijos kapelionas, užaugęs Pietuose tarp baptistų, gėrėjosi jų dideliu religingumu. Kam nors šeimoje susirgus, jie greičiau kviečia pas ligonį pastorių negu daktarą. Dažnai dvasininko ir tikinčiųjų maldos užtenka ligoniui pasveikti. Jiems stebuklai tebėra gyvenimo realybė, kaip buvo krikščionybės pradžioje. Katalikai, anot kapeliono, ieško stebuklų tik Liurde, Fatimoje ir kitose stebuklingose vietose.

Pravėrus langus, reikėjo atidaryti ir duris. Prasidėjo ekumeninis judėjimas, kai kuriose vietovėse labai propaguojamas ir praktikuojamas. Šiandien jau būtų sunku rasti katalikų, nebuvusių ekumeninėse pamaldose. Jos palieka teigiamą įspūdį, ypač jaunimui.

Katalikų Bažnyčioje esminis dalykas yra mišios. Kitų krikščionių pamaldose — pamokslas. Jų dvasininkai skiria pamokslams daug dėmesio, užtat jų pamokslai yra gerai paruošti, įdomūs, gyvenimiški,

daugiau, tas keitimas nesiriboja tik individualiu asmeniu, bet per asmenį keičia ir visą bendruomenę.

“Štai aš visa darau nauja!” Kaip mes galėtumėm pagal tuos žodžius gyventi? Jie užtikrina mus, kad tik tada galėsime pradėti kelionę į naująjį pasaulį, kuris jau dabar naujinasi, jei atsisakysime senojo.

Dievas tikrai nori atnaujinti visa: mūsų asmenišką gyvenimą, draugystę, vedybinę meilę, šeimą; jis nori atnaujinti socialinį gyvenimą, darbo pasaulį, auklėjimą, kultūrą, pramogą, sveikatą, ekonomiką, politiką... visas pasauliškos žmogaus veiklos

sritis. Tam darbui nori naudoti mus. Jis nori žmonių, kurie leistų jo žodžiui juose gyventi, kurie būtų jo gyvaisiais žodžiais ir koku nors būdu galėtų būti kaip kitas Jėzus.

Kadangi žodis *meilė* išreiškia ir susumuoja visą įstatymą, tad bandykime šį kartą pagal jį gyventi, mylėdami artimą kaip save, Dievo žodžio neskiesdami ir jo galybės nemenkindami.

Tada jausime, kad mūsų širdis nesiliaujančiai atsinaujina, ir netrukus pastebėsime, jog tai vyksta ir aplink mus.

Iš angļu kalbos išvertė **Kostas Paulius**

praktiškai ir pasilieka atmintyje. Tai patraukia jaunimą, kuris mišias mažiau vertina negu vyresnieji.

Prieš kelerius metus arkiv. John Whalon skundėsi vyskupijos laikraštyje, kad daug katalikų remia aukomis kitatikių televizijos programas ir spaudą. O šiandien jau tikrą rūpestį kelia, kad katalikai palieka savo Bažnyčią ir pereina į kitas tikybas. Ir ne tik šiame krašte. Pietų Amerika buvo išimtinai katalikiška. Dabar ten randa daug pasekėjų baptistai, charizmatikai ir fundamentalistai.

Ir lietuviai nėra atsparūs tai šių dienų naujovei. Jeigu lietuvių tarpe nebūtų tos problemos, tai "Laiškai lietuviams" nekeltų klausimo, kurios priežastys paskatina katalikus mesti savo Bažnyčią ir pereiti į kitas. Priežasčių yra daug.

1. Kai kurios priežastys yra labai asmeniškos. Šiais laikais yra daugybė išsiskyrusių šeimų. Daugumas jų vėl sukuria naujas šeimas. Katalikų Bažnyčioje jie, atskirti nuo sakramentų, jaučiasi kaip atskalūnai. Kitose krikščioniškose bažnyčiose jie gali praktikuoti religiją be jokių suvaržymų. Ten jie jaučiasi lygūs su visais. Tokius perėjūnus lengva suprasti ir sunku pasmerkti.

2. Katalikų Bažnyčia pergyvena didelį kunigų trūkumą. Daugelis amerikiečių ir lietuvių parapijų, kur buvo 2-3 kunigai, dabar turi tik po vieną senstelėjusį kunigą. Jis įstengia atlikti tik būtiniausias pareigas: laikyti mišias, palaiminti santuokas, palaidoti mirusius, pakrikštyti naujagimius. Tokiose merdėjančiose parapijose nėra jokios veiklos, jokio religiškai socialinio gyvenimo. Jaunimas, susidaręs nuomone, kad "bažnyčia tik seniams", eina į kitų tikybų bažnyčias, kur randa jaunus, energingus dvasininkus ir aktyvius kongregacijos narius.

3. Gyvename ne tik žodinės, bet ir vaizdinės komunikacijos laikais. Ar prisipažinsime, ar ne, televizija ir spauda mums

daro įtaką ir už mus galvoja... Kas nežino Billy Graham, dr. Robert Schuller, Oral Roberts, Richard Roberts, Pat Robinson ir kitų televizijos evangelistų? Jie turi puikias televizijos programas. Pasaulietiškos televizijos programos yra pilnos seksualinio šlamšto ir žudynių. Kiekvienam padoriam žmogui tos krikščioniškos programos yra tikra atvanga. Jų žiūri milijonai ne tik šiame krašte, bet ir katalikiškoje Pietų Amerikoje.

Protestantai tuoj atidarys "Rainbow Family Channel" Olandijoje skelbti evangeliją šiaurinei Europai anglų, prancūzų, olandų ir vokiečių kalbomis. Katalikai šioje srityje visiškai atsilikę nuo gyvenimo. Vysk. Fulton Sheen buvo garsi televizijos asmenybė. Jo programos žiūrėjo katalikai, protestantai, žydai ir bedieviai. Bet tai buvo prieš 30 metų... Dabar turime tik mišias, skirtas tiems, kurie dėl ligos ar senatvės nepasiekia bažnyčios.

4. Televizijos evangelistai surenka milijonus dolerių. Kaip arkiv. Whalon pagrįstai skundėsi, aukoja jiems ir katalikai, nes mato televizijoje, kur jų aukos eina. "USA National bishops Conference" metinis biudžetas siekia 30 milijonų. Yra katalikų misijonierių įvairiuose kraštuose. Kasmet yra speciali rinkliava "For Propagation of Faith". Katalikai, suaukoję pinigų, nežino, kur jie išleidžiami. O televizijos evangelistai parodo, ką jie su pinigais padaro šiame krašte, Pietų Amerikoje, Filipinuose ir net Afrikos kraštuose.

5. Protestantiškos tikybos turi du magiškus žodžius: "saved" ir "born again". Katalikas, visą savo gyvenimą ištikimai praktikavęs savo religiją, nedirbtų pasakyti: "I am saved". Bet kasdien tai girdime iš "born again" krikščionių. Iš kur toks drąsus pasitikėjimas? Kas jie tokie? Iš kur toks vardas? Ogi Kristus aukštam fariziejų pareigūnui Nikodemui pasakė, kad "nė vienas neįeis į dangaus karalystę, neatgimęs iš vandens ir Dvasios" (Jn 3,5).

Kiekvienas pakrikštytas ir sutvirtintas katalikas savaime yra atgimęs iš vandens ir Dvasios, bet nevadinamas “born again”. Čia reikšmingas žodis *savaime*. O “born again” ir “saved” kitatikiams reiškia daugiau negu tik sakramentą ar religinę apeigą. Tai yra atsivertimas ir asmeninis, dažniausiai viešai padarytas pareiškimas, kad Kristus yra jo gyvenimo Viešpats ir Valdovas.

6. “Born again” krikščionys, užtikrinti, kad jiems dangus garantuotas, nes jie yra “saved”, dėmesio centre laiko žemės gyvenimą. Jie dažnai mėgsta cituoti Senąjį Įstatymą. Mat Dievas dažnai žadėjo žydams ramų, žemiškomis gėrybėmis pertekusį gyvenimą, jeigu jie tik bus jam paklusnūs. Kadangi Dievas yra tas pats, kodėl šiandien turėtų būti kitaip?

Katalikų Bažnyčia žvelgia į amžinybę. Žemės gyvenimas yra laikinas. Prie jo nereikia prisirišti. Labai pabrėžiama kančios reikšmė. Juo čia daugiau kentėsi, tuo geriau po mirties turėsi...

Šių laikų žmogus nelinkęs galvoti apie tolimą ateitį. Tuo labiau apie amžinybę. Gerą gyvenimą nori turėti dabar, gyvendamas žemėje. Visi, ypač jaunimas, nori “instant gratification”, o ne “pie in the sky”...

7. Dvasinei gyvybei palaikyti tikintysis reikalingas dvasinio maisto — spaudos. Katalikų religines knygas daugiausia rašo dvasininkai. Jose kedenami gilūs teologiniai ar religiška filosofiniai klausimai. Jos akademinio lygio, daugeliui eilinių katalikų neįkandamos, nuobodžios. O svarbiausia — dažnai jos nieko bendra neturi su gyvenimo kasdienybe.

Kitų krikščionių religinė spauda labai gausi. Religines knygas įvairiausiais klausimais rašo ne tik dvasininkai, bet ir pasauliečiai. Jose nėra teologinių ir filosofinių svarstymų, o tik Šventraščio mintys, perkeliamos į šių dienų praktišką gyvenimą, dažnai su paties autoriaus asmeniškais

išgyvenimais. Dėl to jos įdomios, lengvai skaitomos, įkvepiančios ir praktiškos, nes padeda Kristų išgyventi kasdienybėje.

8. Katalikai savo religiją laiko grynai privačiu dalyku. Kalbėti apie Dievą, mėginti netikinti ar nepraktikuojanti atversti yra kunigo pareiga, ne pasauliečio. Yra nepriimta katalikų tarpe, išskyrus katalikus charizmatikus, kalbėti apie Dievą, maldą ar asmeniškų dvasinių išgyvenimų. Mes esame bažnytiniai tikintieji. Kristų randame bažnyčioje ir ten jį paliekame iki kito karto...

Kitų tikybų religingi tikintieji jaučia pareigą būti apaštalais. Jie nevaikščioja, kaip Jehovos liudininkai, nuo durų prie durų, bet išnaudoja kiekvieną progą pakviesti kaimyną, draugą ar bendradarbį į savo bažnyčią, pasiūlyti religinio turinio knygą ar tiesiog pasiteirauti apie jo asmeninį ryšį su Kristumi. Ten nuėjusį kongregacijos nariai sutinka labai šiltai. Jaukus žmones tai labai patraukia.

9. Mes, katalikai, lankome sergančius draugus ir pažįstamus jų namuose ir ligoninėse. Liūdinčius po laidotuvių užjaučiame ir guodžiame. Bet nei vienu, nei kitu atveju paprastai nesimeldžiame.

Pagyvenusiujų tarpe nedaug tėra tokių laimingų, kad vyras ar žmona nebūtų sirgę. Nepriklausau ir aš prie tų laimingųjų. Teko sirgti ir atsidurti ligoninėse abiem. Lankė ir vieną, ir kitą katalikai su gėlėmis ir saldainiais. Draugiška žydė buvo praktiškesnė — atnešė visai šeimai išvirtus pietus. Bet niekas nesimeldė. Atėjo aplankyti keturios poros kitatikių krikščionių. Tiek ligoninėje, tiek namuose nė viena pora neišėjo, nesimeldusi už ligonį ir jo šeimos narius. Jie tebevykdo apaštalo Jokūbo pasakotą uždėti rankas ant ligonio ir melstis, kad jis pasveiktų (2 Jok 5, 14). Turiu pripažinti, kad kiekvienu atveju jų malda buvo pati didžiausia dovana.

10. Mes, katalikai, esame profanai susipažinimo su Šventraščiu srityje. Gim-

nazijoje aštuonerius metus turėjome po dvi savaitines tikybos pamokas. Kalėme Bažnyčios istoriją, seniai išgaravusią iš galvos, bet nesame skaitę Šv. Rašto. Kodėl? Ogi dėl to, kad bažnytinė hierarchija saugojo katalikus nuo klaidų. Kaip giliai ta mintis buvo įdiegta dvasininkijoje, rodo kad ir toks pavyzdys. Paminėjau lietuviui kunigui, kad kitatikiai krikščionys daug geriau susipažinę su Šv. Raštu, negu mes, katalikai. Tas kunigas, šiame krašte baigęs kunigų seminariją, trumpai atšovė: “Jie išmoksta ištraukas iš Šv. Rašto, bet nieko neišmano apie jų prasmę”. Tai labai stipriai pasakyta. Nedrįsau kunigui priminti, kad pats Kristus dėkojo savo dangiškam Tėvui už tai, kad jis paslėpė tikėjimo paslaptis nuo išmintingųjų ir mokytų, o atskleidė mažutėliams” (Lk 10, 21). Tokie “mažutėliai” buvo apaštalai, Kristaus pasirinkti iš bemokslių žvejų tarpo, o ne iš mokytų fariziejų.

Kas šiais laikais išeina į eretiškas lankas? Ar eiliniai katalikai? Ne! Daugiausia teologijos profesoriai šiame krašte ir Europoje, pvz., arkivyskupas Šveicarijos prancūziškame kantone su keliais kunigais ir vyskupais Afrikoje. Kaip matysime, Šventraščio atmintinai išmoktos vietos labai padeda malдай ir meditacijai.

11. Mes, katalikai, meldamiesi privačiai, skaitome maldas ir litanijas malda-knygėje, kalbame rožančių. Melstis savais žodžiais mums nesiseka. Maldą vadiname pokalbiu su Dievu, nors žinome iš praktikos, kad tas “pokalbis” yra monologas, o ne dialogas. Retkarčiais girdime ar skaitome, kad maldoje reikia mažiau pačiam kalbėti, o daugiau klausyti, ką Dievas mums sako. Deja, kai klausome, nieko negirdime...

O kiti krikščionys sugeba melstis savais žodžiais labai efektingai. Juos dažnai girdime sakant: “Jesus told me to do this”. “The Holy Spirit gave me the word of God”. Ką tai reiškia? Negi jie girdi Dievą kalbant, o mes ne?!

Šoninis altorius. Virš jo kryžius, kurį padovanojo popiežius Klemensas VIII

Paslaptis labai paprasta. Jie nuo mažų dienų pratinami atmintinai išmokti daugybę Šventraščio vietų ir citatas iš psalmių. Tą pasąmonėje sukrautą lobį jie panaudoja krikštiškais gyvenimo momentais. Kai maldoje prašo Dievą pagalbos, meditacijoje išlenda iš pasąmonės kokia nors Šventraščio mintis. Tai jie priima, kaip Dievo atsiliepiimą ir Šv. Dvasios įkvėptą atsakymą jų reikaluose.

Jauna moteris buvo sunkiai sužeista automobilio avarijoje, o jos draugė užmušta. Po kelių operacijų ir ilgos terapijos ji visiškai pasveiko. Bet įgavo tokią didelę baimę visko, kas tik aplinkui juda, kad nedrįso išeiti iš namų. Sesijos su psichiatru nepadėjo. Vieną rytą, kai ji ypatingai jautė savo beviltišką padėtį, jai atėjo į galvą žodžiai: “Mano pagalba ateina iš Viešpaties, kuris padarė dangų ir žemę”. Suradusi, kad tie žodžiai buvo iš 120 psalmės, pradėjo ją skaityti ir jos gale rado tokį tvirtą Dievo pažadą: “Tave Viešpats gelbės nuo visokių nelaimių, jis sergės tavo gyvybę. Globos ir išeinant, ir grįžtant, dabar ir per amžius”. Tikėjimas, kad tas Dievo žodis specialiai jai buvo skirtas, padėjo jai nugalėti agorafobiją ir be baimės išeiti iš namų.

12. Jeigu ta moteris būtų buvusi katalikė, apie jos tokį nepaprastą pasveikimą niekas nebūtų girdėjęs. Gal tik savieji. O juk nėra pagrindo manyti, kad Dievo veikla mūsų gyvenime mažesnė negu kitų krikščionių. Mes meldžiamės, bet apie išklausytas maldas tylime. Susidaro įspūdis, kad mūsų maldos dangaus nepasiekia žemiškuose reikaluose.

Kitatikiškai jaučia pareigą apie savo išklausytas maldas viešai pasisakyti savo bažnyčioje, Šventraščio studijų būreliuose, maldos susirinkimuose ar televizijoje. Tokiu būdu yra viešai pašlovinamas Dievas. Jam pareiškama vieša padėka ir garbė. Tai jie vadina “witnessing” — liudijimu, kuris ypač buvo praktikuojamas pirmaisiais krikščionybės amžiais ir visiškai užmirštas katalikų. Katalikai charizmatikai mėgina tą gražią ir reikšmingą tradiciją atgaivinti. Aišku, čia yra kitų krikščionių įtaka.

Katalikų perėjimas į kitas religijas yra rimta problema, nes nėra kaip juos sulaikyti. Kai problema neišsprendžiama, normalu ieškoti kaltininkų dėl jos atsiradimo. Daugumas vyresnio amžiaus katalikų

kaltina popiežių Joną XXIII. Sako, kad, jeigu ne tas jo sušauktas II Vatikano susirinkimas, šiandien tos problemos nebūtų. Deja, galvojimas, kad toks svarbus įvykis, kaip Visuotinis Bažnyčios susirinkimas, buvo tik seno popiežiaus susigalvotas, yra labai klaidingas. Jis paneigia Šv. Dvasios veikimą Bažnyčioje. Sušaukti tą susirinkimą buvo Šv. Dvasios įkvėpimas. Popiežius buvo tik įrankis, o ne susirinkimo autorius. Ieškant kaltininko, negalima sustoti prie įrankio. Reikia eiti prie autoriaus, kuris yra ne kas kitas, o tik Bažnyčios galva — Kristus.

Kaip Dievui suversti “kalnę”, galima pasimokyti iš vieno rabino. Prieš kelerius metus statistika parodė, kad daugiau kaip 33% Connecticut valstijos žydų sukuria šeimas su krikščionimis. Pažangus jaunas rabinas tokiems atidarė specialią sinagogą. Smarkiai puolamas konservatyvių žydų ir rabinų vietos spaudoje, rabinas suvertė kalnę Dievui. “Jeigu Dievas nebūtų sutvėręs tokių gražių krikščionių merginų, — jis aiškino, — tai žydai jų neišimylėtų ir nevestų”.

Panašiai ir mes galėtume kaltinti Kristų, kad jis laimina ir kitus krikščionis, suteikdamas jiems įvairias Šv. Dvasios dovanas. Jų maldomis išgyja ligonys, medicinos pasmerkti mirčiai, susitaiko išsiskyrėliai, bevaisės moterys susilaukia kūdikio ir t.t.

Turime ir savo kunigų su specialiomis Šv. Dvasios dovanomis: Ralph DiOrio, Edward J. McDonough, Robert De Grandis ir kiti. Daug anksčiau už minėtus kunigus gydymo dovaną buvo gavęs Orai Roberts. Be jau minėtų televizijos evangelistų, gal garsiausia buvo Kathryn Kuhlman. Kiekviename jos “healing service” pasveikdavo ne dešimtys, bet šimtai nepagydomų ligonių, jų tarpe katalikų kunigų ir seserų vienuolių.

Mūsų skundas už tas ypatingas Šv. Dvasios dovanas, suteiktas kitiems krikščionims, Kristaus nenustebintų. Jis tokį

RELIGINIŲ PATYRIMŲ IR PERGYVENIMŲ UGDYMAS

P.DAUGINTIS, S. J.

Religinių patyrimų ugdymas savyje ir kituose, ypač mums vienu ar kitu būdu pavestuose žmonėse, yra labai svarbus dalykas. Dabar pasaulis pergyvena didelę dvasinę ir religinę krizę. Po II pasaulinio karo ši krizė darosi vis didesnė. Ji išsiplėtė ir katalikų Bažnyčioje.

Čikagoje 1987 m. kovo 15 d. turėjo savo posėdį Čikagos arkivyskupijos katalikų konferencija "The New Religious Task Force". Katalikų konferencijos įstaiigos direktorius kun. Patrick Breman joje kalbėjo: "Statistikos rodo, kad prieš keletą metų tik vienas trečdalis galinčių nueiti į bažnyčią parapijiečių dalyvavo mišiose. Dabar, atrodo, dalyvių skaičius nukrito iki ketvirtadalio".

Yra įvairių nedalyvavimo priežasčių. Gal svarbiausia — katalikų Bažnyčia, kaip ir kitos didžiosios krikščionių bendruomenės, nepatenkina tikinčiųjų visuomenės dabartinių reikalų. Kun. Breman tokį teigimą parėmė katekisių atliktos statistikos 18-25 m. amžiaus studentų duomenimis. Štai statistikos duomenys:

72% sakėsi nieko negauną iš mišių;

67% nors gavę Sutvirtinimo

sakramentą, nejaučia jo efekto;

67% nesutinka su katalikų Bažnyčios moralės mokslu;

74% sakėsi norį daugiau sužinoti apie Jėzų Kristų.

Tai yra įdomu. Dėl šios priežasties daugumas palieka savo didžiąsias krikščionių bendruomenes ir jungiasi prie mažųjų. Atrodo, kad ten jie daugiau sužino apie Jėzų Kristų.

Minėtame posėdyje dalyvavęs dr. Michael Diamond, buvęs privačių įstaigų klinikinis psichologas, aiškino šio reiškinio priežastis. Jis mano, kad kai kurie žmonės nori priklausyti tokioms bendruomenėms, kur randa daugiau intymumo, šeimyniškumo, meilės, malonesnio priėmimo. To jie neranda didžiosiose krikščionių bažnyčiose. Jiems atrodo, kad mažesnės krikščionių bendruomenės, kongregacijos pateikia paprastus, jau paruoštus atsakymus į sudėtingus gyvenimo ir dvasingumo klausimus. Jie ten yra skatinami dalintis savo

skundą jau yra girdėjęs iš savo apaštalų. Jie skundėsi Kristui, kad kažkas išvarinėjo demonus jo vardu, nebūdamas jo mokinys. Jie patys mėgino stebukladarį sudrausti, nes manė, kad tokia galia priklauso tik jiems. Kristus liepė netrukdyti darančių stebuklus jo vardu. Jis jiems pasakė: "Kas nėra prieš mus, tas yra su mumis" (Mr 9, 40). Tokį pat atsakymą gautume ir mes iš Kristaus.

Redakcijos prierašas. Autorės minčių nekeitėme, nes jos teisingos. Tačiau kai kam gali susdaryti įspūdis, kad ji tik peikia katalikus ir giria kitas krikščionių tikybas. Be abejo, nėra toks jos nusistatymas. Ji tik

stengėsi nurodyti priežastis, dėl kurių kai kurie katalikai meta savo tikėjimą ir prisijungia prie kitų krikščionių grupių. Tie jos priekaištai katalikams yra teisingi, bet galėtų daug ką prikišti ir kitoms tikybose. Ji čia to nedarė, nes ne toks buvo rašinio tikslas. Žinoma, mūsų tikėjime yra daug gero, kurio nerastume kituose tikėjimuose, bet kai ko galėtume pasimokyti ir iš jų. Ir autorė jau minėjo, kad katalikai charizmatikai jau duog ko yra pasiėmę iš protestantų. Turime branginti savo tikėjimą, bet nevėnime jį dar patobulinti tuo, ką gero randame kitose krikščionių ar kitų tikybų religinėse praktikose.

rūpesčiai ir pergyvenimais su kitais. Tokiu būdu gali augti, keistis, gerėti.

Be to, modernioje technologinės eros visuomenėje svarbiausi dalykai yra: “ką tu darai, ką tu turi?” Žmogus mano, kad, kuo plačiau gyvendamas, jis bus laimingesnis. Ir laimės suvokimas yra pasikeitęs, palyginus su ankstyvesniųjų kartų laimingumo sąmone. Modernusis žmogus siekia savo individualinės laimės, o ne visos šeimos ar bendruomenės. Dažniausiai siekia tik to, kas patenkina žemesniąją žmogaus prigimtį pusę: hedonizmo, seksualizmo. Tačiau tai nepatenkina nei žmogaus dvasios troškimų, nei žmogaus socialinės prigimtį siekių. Užtat išsivysto neigiami technologinės civilizacijos reiškiniai: baimės ir nesaugumo jausmai, vienišumo, liūdnumo, depresijos ar beprasmiškumo sąmonė. Tai daug ką priveda prie narkotikų ir savižudybės. Šios negerovės apima vis platesnius jaunimo ir visuomenės sluoksnius.

REIKIA STIPRIŲ RELIGINIŲ PERGYVENIMŲ

Norint šiems žmonių sluoksniams ir grupėms pagelbėti, reikia padėti jiems grįžti į savo gyvenimo religinę sritį, joje tinkamai įsigyventi ir įsijausti.

Religinė sritis — tai žmogaus bendravimas su Kūrėju. Religija (lot. religare — surišti) yra žmogaus susirišimas su Dievu, santykiavimas su tobuliausia Būtybe, kilniausia Asmenybe. Tai sąmoningas jungimasis su pačia tiesa, grožio ir laimės srove, pačiu gyvybės šaltiniu. Užtat nuoširdus bendravimas su Dievu gali patenkinti jį mylintį, juo pasitikintį žmogų. Bendraudamas su Dievu, žmogus randa atsakymus į didžiuosius gyvenimo prasmės klausimus.

Dažnai žmogaus religinis gyvenimas būna visiškai privatus, neturintis jokios įtakos viešam gyvenimui, bendruomenei. Taip pat dažnai jis būna paviršutiniškas,

tik protinis, o ne gyvenimiškas, nuoširdus bendravimas su mūsų Dievu Tėvu ir Išganytoju Jėzumi Kristumi.

Norint būti religingu žmogumi, t.y. susirišusiu su Dievu, reikia, kad žmogus asmeniškai Dievą pažintų, patirtų ir visa širdimi pergyventų, pajustų jo buvimą savyje ir savo aplinkoje. Dievo pajutimas turi apimti jo dvasią, protą, jausmus ir valią. Čia šiek tiek stengsimės susipažinti su tokių religinių patyrimų ugdymu suaugusiuose, jaunime ir vaikuose.

Religinių pergyvenimų ugdymas suaugusiuose. Žinoma, suaugusieji nėra visi vienodi. Jie vienas nuo kito skiriasi ir amžiumi, ir išsilavinimu, ir gyvenimo būdu. Mūsų svarstomam reikalui juos galime suskirstyti į keletą pagrindinių grupių: neturėjusius religinių patyrimų, turėjusius tik labai menkus ir paviršutiniškus religinius pergyvenimus ir jau daug patyrusius ir pažengusius religiniame gyvenime.

Pirmosios ir antrosios grupės žmonėms reikia padėti susidaryti sąlygas patirti stiprų religinio atsivertimo pergyvenimą. Tam yra įvairių būdų ir progų, tačiau visi tie būdai remiasi evangelizacijos vyksmo dinamika. Ji apima tris tarpsnius: Evangelijos arba tikėjimo tiesų paskelbimą, žmogaus sąmoningą jį bei Dievo priėmimą ir betarpišką Dievo veiklą. Vieną iš pagrindinių evangelizacijos metodų aprašo kun. Bob Bedard savo knygelėje “Evangelization — A Challenge for the Catholic Church” (1985 m., 5-17 psl.). Jis sako, kad pirmas (logiškas) tarpsnis yra Evangelijos paskelbimas. Tai evangelizacijos ministro — kunigo, vienuolio, pasauliečio darbas, atliekamas taip, kad iššauktų klausančiojo atitinkamą atsakymą ar atsiliepimą. Jam turėtų paaiškėti, jog Dievo kvietimas į žmogiškai dievišką gyvenimą turi būti jo priimtas, Jėzus laisvai pasirinktas Viešpačiu, kuriam į rankas turi būti atiduotas visas jo gyvenimas.

Antras tarpsnis — atsiliepimas. Klausantysis turi prieiti prie sąmoningo apsisprendimo priimti, tikėti Dievą ir ryžtis jam atiduoti visą savo gyvenimą, patyrus jo atlidumą ir meilę.

Tai pergyvenama trečiame tarpsnyje — betarpiškoje Dievo veikloje. Viešpats Dievas iš vidaus paveikia žmogų taip, kad asmuo, atsiliepęs į jo kvietimą, aiškiai žino ir patiria jame veikiantį patį Dievą, savo Sutvėrėją ir gailestingą Atpirkėją.

Pirmas ir antras tarpsnis yra beveik žmogiški, o trečias yra dieviškas, paties Dievo vykdomas. Jeigu Evangelija tinkamai paskelbiama, ir žmogus duoda tinkamą atsakymą, tai pats Dievas atsiliepia ir suteikia žmogui galią visiškai jam pasivesti. Žmogus jaučiasi tam tikra prasme Dievo paliestas. Užtat jis patiria Dievo artumą, didybę, gerumą ir galią. Jis jaučiasi pakeistas, pažįstas Dievą asmeniškai ir patiria jo meilę. Paprastai tokio stipraus religinio atsivertimo pergyvenimą žmogus patiria dvasinio susitelkimo ar rekolekcijų metu. Žmogus pajunta savo dvasioje Dievo kvietimą, raginimą ką nors atlikti. Tikintysis į tokius raginimus atsiliepia teigiamai, tik prašo malonės ar kitokios pagalbos tai įvykdyti. Dievas prašančiam visada suteikia jėgų kokiam konkrečiam darbui atlikti. Tokiu būdu vyksta malonės bendravimo su Dievu pergyvenimai.

Savyje ir kituose ugdyti religinius pergyvenimus padeda kasdieninės maldos, Šv. Rašto skaitymas, prisitaikant jo mintis sau, prašant Dievą malonių sau ir kitiems jo žodžius įgyvendinti. Žinoma, labai padeda dalyvavimas mišiose, liturginių metų nuotaikose, rekolekcijose, konferencijose, įvairiuose suvažiavimuose ir katalikiškoje veikloje. Tokiais atvejais reikia stengtis susidaryti sau ar sudaryti kitiems sąlygas susimąstyti, melstis, pasidalinti nuotaikomis su kitais.

Religinių pergyvenimų ugdymas jaunime. Dabar visiems yra žinomas blogas re-

Jiezno bažnyčios sakykla

liginis jaunimo stovis, tiek lietuvių, tiek amerikiečių, tiek ir visur kitur pasaulyje. Norint tą stovį pagerinti, dažniausiai pastangos būna nesėkmingos. Apie tai rašo minėtas kun. Bob Bedard, 20 metų dėstęs tikybą Kanados katalikiškose mokyklose. Kun. Bedard pasakoja, kad ir jis pats, ir kiti mokytojai, kurių tarpe nemažai kunigų, labai stengėsi jaunimui padėti katalikiškai išsivystyti, ypač turėti gyvą tikėjimą. Nors atrodo, kad iš jų pusės nieko netrūkę, bet

pasekmės buvę labai menkos. Jie viską bandė: panaudojo kiekvieną į rankas pakliuvusią naują programą, nuolat keitė vadovėlius, naudojo audio, video ir TV programas, gražiai organizuodavo liturgines pamaldas, rengdavo susitelkimo dienas, rekolekcijas, seminarus.

Gal ir nebuvo viskas veltui, pasitaisydavo ir geresnių rezultatų, tačiau padėtis vis tiek buvo liūdna, sukelianti depresiją. Daugelis studentų, net pačių geriausių, baigę mokyklą, visiškai nustodavo praktikuoti religiją. Ir tai būdavo studentai iš labai stiprių katalikiškų šeimų.

Jis galvojo, kad gal ypatinga modernaus gyvenimo sąranga daro studentams laikymąsi savo tikėjimo per sunkų, gal per stiprus pasaulio ir draugų spaudimas? O gal jų auklėjimas buvęs nerealistiškas? Jis ir kiti labai daug dėl to kentėję.

Čia nėra galimybės plačiau nupasakoti, kaip jis pats, galų gale gavęs stiprių religinių patirčių ir pergyvenimų, pradėjo savo 12-tosios klasės aštuoniolikmečius mokyti pagal evangelizacijos metodą, naudojamą suaugusiems (kaip anksčiau aprašyta). Žinoma, jį pritaikė jų amžiui, mokyklos galimybėms ir laiko sąlygoms. Palengva su malda, kantrybe ir išmintimi pasiekė gerų rezultatų. Daugumas jo studentų vėl pradėjo uoliai dalyvauti religinėse praktikose, labai domėtis religija, palikę mokyklą ir toliau buvo uolūs katalikai. (Apie jo taip pasiektus rezultatus buvo rašyta „Laiškuose lietuviams“ 1985 m., Nr. 5).

Čia galima paminėti, kad lietuvių jaunimo organizacijos — ateitininkai, skautai turi neblogą religinio patyrimo programą. Jos turi ne vieną progą ugdyti stipresnius religinius pergyvenimus, pvz., įvairios šventės, susitelkimo dienos stovyklose, kursuose, įžodžio apeigos ir t.t. Vadovams reikėtų sąmoningiau tuos įvykius organizuoti, kad iš jų būtų daugiau dvasinės naudos. Ir jaunimas turėtų dalyvauti juos

ruošiant, planuojant, organizuojant. Šių organizacijų dvasios vadovams, o taip pat ir pasauliečiams vadovams reikėtų čia daugiau pasistengti, pastudijuoti evangelizacijos metodus ir pritaikymą.

Taip pat reikia žinoti, kad didesnieji religinio atsinaujinimo sąjūdžiai turi ir jaunimo sekcijas bei gerai pasiruošusių evangelistų grupeles. Evangelizacijos metodu labai sėkmingai veikia charizmatikų „National Evangelization Team Ministry“ (jų adresas: NET Recruiting Office, 150 N. Smith Ave., St. Paul, MN 55102).

Jaunuoliams religinius pergyvenimus sužadinti bei palaikyti turi didelės reikšmės giesmės. Jos giedamos, akompanuojant vargonėliais, akordeonu, gitara, ar net tik klausantis iš juostelių. Šiek tiek tokių giesmių turime ir lietuvių kompozitorių, pvz., F. Strolios mišios „Sutelk visus“.

Žinoma, kas pasakyta apie religinių patirčių ir pergyvenimų ugdymą suaugusiuose, iš dalies galioja ir jaunuoliams.

Religinių pergyvenimų pažadinimas ir plėtojimas vaikuose. Apie vaikų religinį lavinimą skautų įsteigėjas Baden-Powellis sako, kad čia labai svarbus draugininko pavyzyds; Dievą pažinti padeda gamtos pažinimas ir kasdieniniai geri darbai (plg. „Tau, vadove“, 84 psl.).

Taip pat labai svarbu jiems padėti kasdieninius darbus ir įvykius transformuoti į religinius patyrimus, pvz., stebint saulę, dangų, pažinti Dievo galybę, išmintį, gerumą ir skatinti Dievą garbinti, jam dėkoti, jį mylėti.

Reikia vadovautis psichologijos dėsniais, nurodymais: pradžioje kalbėti, daryti, ką vaikas jau žino, ir nuo to pereiti į jam mažai žinomus ar nežinomus dalykus. Vaikai mėgsta dirbti, veikti drauge su kitais. Vaikams reikia duoti užsiėmimų, atliekamų paskirai, bet ypač drauge su kitais. Tai ugdo visuomeniškumą, atsakingumo sąmonę. Tai turėtų būti kiekvienos

pamokos, konferencijos ar kitokio užsiėmimo su vaikais svarbieji elementai. Kiekvienas užsiėmimas tebūna baigiamas kokia nors pačių vaikų paruošta maldele, (žiūr. A. Saulaitis, S.J., ir sesuo O. Mikailaitė “Pratimai religiniais klausimais” vaikams 8-11 m.).

Kai kurie religinio atsinaujinimo sąjūdžiai turi pasiruošę savą religinio auklėjimo programą ir metodą. Tokią charizmatinę programą išvystė kun. James Hughes, Šv. Teresės Avilietės parapijos Brooklyne, N.Y., klebono pavaduotojas. Atkeltas į šią parapiją, jis greit pastebėjo, kad katekistai ir katekistės daug laiko savi-tarpyje praleidžia ir nėra pamaldūs. Patys nebūdami pamaldūs, negali jo įkvėpti nė vaikams, negali jų paruošti religiniam gyvenimui. Todėl jis pradėjo jiems vesti rekolekcijas ir paruošė mažą charizmatikų jaunuolių grupelę. Paskui susilaukė dar daugiau paauglių, pasiryžusių būti katekis-tais. Su jais jis paruošdavo katekizmo pamokas kiekvieną penktadienio vakarą.

Kun. Hughes pasakoja, kokia yra pamokų eiga. Šeštadienio rytą jie pradeda pamokas bažnyčioje. Apie 15 minučių vai-kai susitelkę tylia malda sueina į sąlytį su Dievu. Apie 30 minučių visi drauge gieda, meldžiasi, vienas kitą paragina Dievo vardu. Po to būna instrukcija mažose grupelėse. Jauni katekistai aiškina vaikams ir diskusijų būdu supažindina juos su sakra-mentais, su Šv. Raštu, su Šv. Dvasios do-vanomis kasdieniniame gyvenime. Į pa-baigą visi meldžiasi už kiekvieną vaiką, prašydami Dievą suteikti jam visokeriopus pagalbos. Paskui visos grupelės vėl susitinka bažnyčioje užbaigti pamokas Dievo garbinimu ir maldomis.

Kiekvieną kartą vaikai įsipareigoja ateiti sekmadienį į mišias. Ir jie ateina. Vaikams reikia Jėzaus ir didesnio jo pažinimo. Charizmatinė Dievo patirtis ir malda padaro Jėzaus meilę ir galią jiems prieinamą.

KAS YRA JĖZUS KRISTUS?

PETRAS KREEFT

Tik du asmenys istorijoje nustebino savo amžininkus, klausdami apie save, kas jie tokie — žmogus ar Dievas?

Vienas asmuo buvo Jėzus, antras — Buda. Bet Buda pabrėžė esąs žmogus. Sakė: “Žvelkite ne į mane, bet mano *dharma*” (mokslą). Taip pat sakė: “Būkite patys sau žiburyš”. Matė, kad bus savo mokinių dievinamas, todėl bandė tai sukliudyti.

Atvirkščiai, Jėzus buvo nukryžiuotas todėl, kad skelbėsi esąs Dievas. Nesakė: “Žvelkite į mano mokslą”, bet “Ateikite pas mane”.

Kristaus dievybė yra centrinė krikščionybės doktrina; ji yra tartum visraktis, atidarantis visas duris. Juk Kristaus dieviškumas laiduoja, kad visa, ką sakė ir darė, yra neklaidinga.

Kada pirmieji krikščionių apologetai pradėjo “nurodyti savo tikėjimo priežastis” netikintiesiems, ši Kristaus dieviškumo doktrina, savaime aišku, užsitraukė ataką, nes buvo neįtikėtina tiek pagonims, tiek ir žydams. Kad anas žmogus, miręs ant kryžiaus, turėtų būti Dievas, paprastų paprasčiausiai skambėjo kaip kvaila idėja.

Ankstyvųjų apologetų argumentas, ginantis šią doktriną, virto klasiniu. Tai svarbiausia krikščioniškosios apologetikos korta. Juk kai tik netikintysis priima šio argu-mento išvadą (kad Kristus yra Dievas), visa kita plaukia savaime — ne tik protiškai (va-dinasi, visa, ką Kristus mokė, turi būti tie-sa), bet ir asmeniškai (jei Kristus yra Dievas, jis turi būti Viešpats ir Išganytojas).

Argumentas yra be galo paprastas: Kristus buvo “arba Dievas, arba blogas žmogus”.

Netikintieji beveik visada sako, kad Jėzus buvo “geras” žmogus, ne blogas; kad jis buvo didis mokytojas, išminčius, pranašas, bet ne nusikaltėlis, vertas nukry-

žiuoti. Bet “geras” žmogus kaip tik yra tai, kuo jis niekaip negalėjo būti, žiūrint sveiko proto ir logikos. Juk jis *skelbėsi* esąs Dievas.

Jėzus sakė: “Prieš atsirandant Abraumui, AŠ ESU”. Tokiu būdu jis tarė žodį, kurio joks žydas nedrįso ištarti, nes tai Dievui savas, privatus vardas, tartas Mozei prie degančio krūmo. Jėzus norėjo būti žmonių garbinamas. Jis skelbė atleidžiąs kiekvieno nuodėmės prieš kiekvieną. (Kas gali tai daryti, jei ne vienas Dievas, kuris kiekvienoje nuodėmėje įžeidžiamas?)

Ką mes galvotumėm apie asmenį, kuris šiandien vaikščiotų, skelbdamas tokius dalykus apie save? Tikrai ne kad jis yra “geras žmogus” ar išminčius. Yra tik dvi galimybės: arba jis sako tiesą, arba ne. Jei sako tiesą, jis yra Dievas, ir reikalas baigtas. Mes privalome juo tikėti ir jį garbinti. Jei sako netiesą, jis yra ne Dievas, bet tik žmogus.

Bet jei kas, būdamas vien žmogus, nori, kad būtų garbinamas kaip Dievas, jis nėra “geras žmogus”. Jis yra labai blogas žmogus — doriškai arba protiškai. Jei žino nesąs Dievas, tai yra doriškai blogas, melagis, sąmoningai bandantis mus suvedžioti, kad niekintumėm Dievą. O jei nežino nesąs Dievas, tai yra blogas protiškai — iš tikrųjų pakvaišęs.

Pakvaišimo matas yra nuotolis tarp to, kuo mes galvojame esą ir kuo iš tikrųjų esame. Jei galvoju esąs didžiausias filosofas Amerikoje, esu tik arogantiškas kvailys; jei galvoju esąs Napoleonas, esu persirites per pakvaišimo briauną; jei galvoju esąs peteliškė, esu visiškai nuvažiavęs nuo saulėtų proto sveikatos krantų.

Bet jei galvoju esąs Dievas, esu dar labiau pakvaišęs, nes nuotolis tarp to, kas bet kaip ribota, iki beribio Dievo yra dar didesnis, negu dviejų ribotų dalykų, tarp žmogaus ir peteliškės.

Jošas McDowell argumentą suglaudė į nepamirštamą trilemą: “Amžinasis, Apga-

vikas arba Apdujėlis”. Tik šis trejopas pasirinkimas ir tegalimas.

Tad kodėl ne apgavikas arba apdujėlis? Veik nė vienas, skaitęs evangelijas, negali atvirai rinktis šių dviejų. Gilus Jėzaus žmogiško proto įžvilgis švyti iš evangelijų su neatsispiriama jėga. Jėzus pasižymi kaip tik tomis savybėmis, kurių apgavikai ir apdujėliai stokoja: savo praktiška išmintimi, savo gilia ir laiminčia meile, savo kūrybiškumu. Apgavikai ir apdujėliai yra tokie nuobodūs ir iš anksto žinomi! Nė vienas, pažįstantis evangelijas ir žmones, negali rimtai tikėti, kad Jėzus buvo blogas žmogus.

Ne, netikintieji veik visada argumentuoja, kad Jėzus buvo išminčius. Gerai, jei jis buvo išminčius, tai galime tikėti esminiais jo sakytais dalykais. O esminis jo sakytas dalykas buvo, kad jis yra dieviškas pasaulio Išganytojas ir kad mes turime eiti pas jį išganymo.

Ką tad žmonės sako, kai pastatomi prieš šį argumentą?

* Dažnai jie paprasčiausiai išpažįsta savo išankstinį nusistatymą: “O, aš negaliu to tikėti!” (Bet, jei kas įrodyta kaip tiesa, turime tikėti, jei tikrai tiesos ieškome).

* Kartais jie eina šalin, kaip daugelis Jėzaus amžininkų, stebėdamiesi ir kraipydami galvas. Tai gal geriausias rezultatas, kurio galime tikėtis. Dirva liko suminkštėjusi ir suarta. Sėkla pasėta, Dievas duos augimo.

* Bet jei jie žino kiek moderniosios teologijos, bus galimas vienas iš dviejų išsisukimų. Teologija gali išsisukti, sveikas protas — ne. Todėl sveikas protas lengvai atverčiamas; sunkiausia — dabar kaip ir ankščiau — atversti teologus.

Pirmasis išsisukimas yra Šventraščio mokslininkų ataka prieš evangelijų istorinį patikimą. Jėzus gal niekada nepretendavo būti Dievu. Visos tos nepatogios evangelijų vietos gal yra ankstyvosios krikščionybės išgalvojimas.

Kas tada išgalvojo tradicinę krikščionybę, jei ne Kristus? Melas, kaip ir tiesa, turi kur nors turėti pradžią. Petras? Dvylika apaštalų? Po toėjusi karta? Kas pirmieji išgalvojo mitą, koks buvo jų motyvas? Ką jie gavo iš tos Dievą niekinančios apgaulės? Tai turėjo būti sąmoningas melas, ne nekaltas susimaišymas. Joks žydas nemaišo Kūrėjo su kūrinium, Dievo su žmogumi. Ir joks žmogus nemaišo mirusio kūno su gyvu.

Štai ką jie gavo iš savo “mito”. Draugai ir jų pačių šeimos juos niekino. Ir žydai, ir romėnai atiminėjo jų visuomenėje užimtą vietą, turtą ir politines privilegijas. Jie buvo kalinami, kankinami, tremiami, kryžiuojami. Jei evengelijose aprašytų stebuklą ir nebūtų buvę, tai įvyko dar didesnis stebuklas: keli kvaili žydai išgalvojo visą krikščionybės melą be absoliutiškai jokio pagrindo, o milijonai pagonių jį patikėjo ir už jį mirė — be pagrindo. Jis keitė gyvenimą, švelnino sukiėtėjusius nusikaltėlius, dėjo giesmes į kankinių lūpas — be pagrindo. Fantastiškas pokštas, mitas. Taip, tikrai mitas — bet tas mitas yra 20-ojo amžiaus versija, ne evangelijų.

Antrasis išsisukimas (žiūrėk, kaip mes norime išsisukti iš Dievo rankų) yra Jėzų rytietinti, aiškinti jį ne kaip vienintelį pasaulyje dievažmogį, bet kaip vieną iš daugelio mistikų, pajutusį savo vidinį dieviškumą, panašiai kaip tipiškas hindu mistikas.

Problema ta, kad Jėzus paprasčiausiai buvo ne hindas, o žydas. Kai jis sakė “Dievas”, ir jis, ir jo klausytojai tuo suprato ne “Bramaną” — beasmeninį, panteistinį, imanentų Viską, bet JHWH — asmeninį, teistinį, transcendentų Kūrėją.

Yra visiškai neistoriška žvelgti į Jėzų kaip žydišką gurą. Jis mokė maldos, *ne* mąstymo. Jo Dievas yra asmuo, *ne* kisielis. Sakė, kad Dievas yra jis, ne kiekvienas kitas. Jis mokė apie nuodėmę ir atleidimą kaip joks guru to nedaro. Ir jis

Jiezno bažnyčios vargonai

nieko nesakė apie individualumo “iliuziją”, kaip mistikai.

Užpulk kiekvieną šių išsisukinėjimų — Jėzus kaip geras žmogus, Jėzus kaip apdujėlis, Jėzus kaip apgavikas, Jėzus kaip žmogus, kuris niekada nepretendavo būti Dievu, Jėzus kaip mistikas, — užblokuok visus šiuos išsisukinėjimo langus šachmatų lentoje, ir lieka tik vienas langas eiti netikinčiojo karaliui. O tame lange jo laukia matas, pasidavimas. Bet tai džiugus pasidavimas. Visas šis argumentas iš tikrųjų yra kvietimas į jungtuves — su Dievu Kristumi.

(Petras Kreeft dėsto filosofiją Bostono kolegijoje)
Išvertė A. Tamošaitis, S.J.

KRIKŠČIONIS GYVENIMO KELYJE

(Po džiaugsmingos minutės: “O, Dieve, aš mirsiu!” Dviveidė katalikybė)

VYTAUTAS KASNIŪNAS

Džiaugsmas ir laimė — dažniausiai linksniuojami žodžiai. Tai didžioji dalis žmogaus pilnatvės, kai laimingo gyvenimo kūrimą kiekvienas savaip suprantame ir išgyvename. Vieni džiaugsmą sąmoningai ir kritiškai vertiname, kiti, jo siekdami, greitai pasiduodame sukeltom vidinėm varomosioms jėgoms, pagrįstoms savaiminiu judėjimu. M. Daukša “Postilla Catholica” rašo: “Nėra tokio žmogaus... kursai nenorėtų džiaugtis ir linksmintis”.

Kai “New York Times” dienraštyje skaičiau apie vienos turtingos mergaitės džiaugsmingus išgyvenimus ir po to atėjusias nelaimes, prisiminiau joniškiečių pasakymą: “Džiaugėsi, kaip karvelis vanago naguose”. Jauna 15 metų mergaitė už džiaugsmingą minutę brangiai sumokėjo.

Alison Gertz dabar yra 22 metų amžiaus. Jauna, graži, gabi menininkė, turtinga, milijonieriaus šeimos vienturtė dukrelė. Jos seneliai Gertz yra departamento krautuvių įsteigėjai ir valdytojai. Tėvas — vienos biznio įstaigos prezidentas, motina visame krašte žinomos “Tennis Lady”, prabangių puošmenų krautuvės, savininkė. Tokioje turtuolių šeimoje augo vienturtė dukrelė. Reikia tikėtis, kad užteko džiaugsmo ir laimės, kad mylimai mergaitei nieko netrūko, ir ji galėjo laisvai ir nerūpestingai gyventi. Vaikystėje Alison lankė gero pasirinkimo privačias mokyklas, po to studijavo žymioje Manhattan madų meno mokykloje. Pasižymėjo meniniais gabumais ir, baigusi mokyklą, pasirašė sutartį, pradėjo dirbti kaip iliustratorė. Jausdama fizinį išsekimą, metė rūkyti, sportavimui pasirinko prabangų sveikatos klubą. Gyvendama gra-

žiamė, dideliame bute, turėjo vietos vienam draugui, paskui jį pakeitė kitu, o dabai gyvena su trečiuoju. Jos studijoje dirbo draugė menininkė, kuri buvo žymiai aktyvesnė meilės ryšiuose su vyrais. Studijoje jos nebesutilpo ir išsiskyrė.

Netrukus Alison susirgo viduriavimu ir nuolatine, aukšta kūno temperatūra. Žymus gydytojas, nuodugniai patikrinęs jos sveikatą, ligos simptomų nerado ir nustatė, kad greičiausiai bus “just a bug”.

Ligos simptomams besitęsiant, ji kreipėsi į garsią Lenox Hill ligoninę. Čia po ilgesnių ir nuodugnių tyrimų gydytojai pranešė, kad ji serga nepagydoma Aids liga. Jos akyse pasirodė ašaros ir ji sušuko: “O mano Dieve, aš mirsiu!” Paskui ji pagalvojo: “Aš esu tik 22 metų. Aš niekad neturėsiu meilės gyvenimo ir nebeturėsiu vaikų”.

Alison, atsigavusi po pirmojo gydymo, grįžo iš ligoninės į savo butą pradėti ir tęsti naują gyvenimą. “Tai baisi mirtina liga, bet kartu ir man dovana”, ji pasakė savo artimiesiems. Aš visados buvau pozityvi ir optimistė. Aš pagalvojau, ką dabar turiu daryti, sirgdama šia liga? Ir staiga kilo mintis, kad kas įvyko — turi turėti kokią nors tikslą, kad maža užsidaryti ligoninės miegamajame. Jeigu aš mirsiu, aš turiu padėti žmonėms, sergantiems šia liga, aš turiu būti pavyzdžiu, kad kiti apsisaugotų ir nebesirgtų šia liga. Tai bus vertingas mano gyvenimo palikimas”.

Dėl to ji ir pasikvietė žurnalistus, kad aprašytų jos gyvenimo kelią, fotografai nufotografuotų ją su besišypsančiais tėvais. Ji ir jos draugai organizuoja teatrų pastatymus, brošiūrų leidimą, kad padėtų kitus apsaugoti nuo šios baisios ligos. Jos tėvai ir jų draugai organizuoja draugiją kovai su Aids liga.

Alison sako, jog ji nebijo mirties, bet bijo tų didelių skausmų, kuriuos ateityje turės išgyventi. Žiūrėdama meilės istorijas televizijoje, ji verkia. Ji neverkia susitikusi su žmonėmis, bet, būdama viena, jaučiasi

labai nelaiminga ir visą laiką verkia. Ji prašė to trečiojo draugo, su kuriuo dabar gyvena, kad nepaliktų jos vienos, nors meilės santykiavimų nebegalės turėti. Bet tokia jo ateitis? Kokia ateitis jos anksčiau buvusių draugų? Kiek žmonių tame rate apsisuko, kaip plačiai jis išsiplėtė?..

Laikraščio nuotraukoje jauna, graži Alison savo darbo kambaryje, stebint juodam katinui "Sanbuca", ruošia medžiagą įspėjimui kitiems., jog Aids ligą gauna ne tik narkotikai, nenormaliai santykiaudami, bet ir kiti, kaip ji... ne tik neturtingieji, bet ir turtuoliai, kaip ji... kurie gyvena prabangiuose Park Avenue butuose.

Alison, pasakodama žurnalistams savo išgyvenimus, prisimena vieną jaunystės dienų įvykį. Prieš septynerius metus buvo viena graži naktis, kurią puošė rožės... ir rožių daug. Ir tai buvo tik vieniui vieninteliui su juo susitikimas, buvo viena naktis... Po septynerių metų Alison sužinojo, kad jis mirė Aids liga. O kiek jis praleido naktų, kiek rožių pakeitė su kitomis, kiek šampano putojo stikluose?.. Kiek balandžių džiau-gėsi vanago nasruose?

Alison, baigdama pasakoti žurnalistams apie savo gyvenimą ir ligą, pakartojo, kad ji kalbės susirinkimuose ir žurnalistams, kur tik bus kviečiama, kaip apsisaugoti nuo Aids ligos, kiek galėdama padės nuo ligos apsisaugojimo komercijai... Atrodo, lyg graži vertinga talka. Žūstantis ir už šiaudo griebiasi.

Alison, sužinojusi, kad serga Aids liga, sušuko: "O, mano Dieve, aš mirsiu!" Prisiminė Dievą nelaimės valandą, bet gana plačiame spaudai duotame pasikalbėjime nei ji neužsiminė, nei korespondentai nepaklausė apie moralę, apie kovą su ištvirkavimu, kuris yra vienintelis vaistas, prieš 2000 metų išrastas, kuris gali staiga, vienos rankos mostelėjimu, sustabdyti ligos plitimą. Politikeriai dalina įvairias nuo Aids ligos apsisaugojimo priemones, mokslininkai dirba laboratorijose, užsiėmę

Jiezno bažnyčios vidaus oranmentika

išradimais, ką vienas Aids ligonis pavadino pasipinigavimu, garbės troškimu. Jis sako: "Kiek kojas paveiku, aš vaikštau gatvėse, nešdamasis akmenyje iškaltus 10 Dievo įsakymų. Čia yra parašytas receptas".

Niujorke yra per 400.000 narkotikų. O koks skaičius Aids sergančiųjų — niekas nežino, nes ši epideminė liga gali pasirodyti ir po 10-12 metų. Šiame mieste šiuo metu yra užregistruotos 524 moterys, sergančios Aids nuo normalaus santykiavimo su vyrais.

Kai kiši pirštą į ugnį, visados nudegsi. Ugnis šilimai, bet ne žaislui. Statistika rodo, kad J.A.V. aštuoni milijonai įvairaus amžiaus jaunuolių galvojo apie savižudybę, apsiėmė gyvenimu. Vienas milijonas netekėjusių mergaičių buvo nėščios ir iš jų keturi tūstančiai padarė abortus.

Tai vis, kaip Alison pasakoja, trumpo, nesuvaldomo džiaugsmo laimė. Rožės nuvysta, ir šampano garai išgaruoja, lieka ašaros, skausmas ir žodžių skambesys: "O, Dieve, aš mirsiu!.."

Mes, katalikai, įprastai didžiuojamės savo didžiosios katalikiškos visuomenės nariais, jei jie pasižymi moksle, mene, politikoje, kultūriniame gyvenime, viešai išpažįsta savo tikėjimą. Skaudžiai išgyvename, jei jie paslydimą dengia katalikybės skraiste.

Andai buvo rodomas filmas, kurį režisavo katalikas, įžeidžiančiai ir pajaukiančiai parodydamas dalį Jėzaus gyvenimo. Norėdamas pagarsėti, jis garsinosi katalikybe ir tikėjimu. O kiek iš mūsų filmą matė, stovėjo ilgoje eilėje, laukdami nusipirkti bilietus, gal dar šalia stovintiesiems pasididžiuodami esą katalikai?

Dvi žinomos dainininkės-aktorės reklamavo "pepsi" gėralus, pusnuogės stovindamos prie bažnyčios ir šventųjų paminklų. Už graši parduodamos sąžinė, jos nesibodėjo pasigarsinti esančios katalikės. "Pepsi" kompanija tikėjosi didelio pelno, o mes jį pirkome ir gėrėme, užmiršę, kad pasijuokia iš katalikų.

Atsirado tik vienas vyskupas, kuris paskelbė boikotą, kvietė tikinčiuosius nepirkti to gėralo. "Pepsi" pajuto, kad buvo suduotas taikus smūgis į jų pinigų kišenę. Atšaukė reklamą ir, rodos, atsiprašė.

Vienas žymus milijoninio tiražo žurnalas, spausdinąs nuogų mergaičių nuotraukas, pradėjo ieškoti aukų garsiuose katalikų universitetuose bei kolegijose, kad galėtų pasireklamuoti, daugiau skaitytojų

pamedžioti, kad tos mergaitės yra katalikų mokslo institucijų studentės. Reklama laimėjo. Pasirodė keli šio žurnalo numeriai. Po to tos mergaitės dalyvavo televizijos programoje.

Programos vedėjas paklausė studentių, kodėl jos, lankydamos katalikų mokslo įstaigas, sutiko fotografuotis. Visos dalyvės, jaunos, gražios, žvalios, nė nemirščiodamos atsakė, kad sugundė pinigai.

"Ar tai moralu, ypač katalikėms, ar nepakenkia toms garsioms kolegijoms?"—vėl klausė pranešėjas. Po to kalbėjo tos septynios studentės, atsakydamos, kad viliojo pinigai, ateitis, karjera modeliavimuose, kino filmuose. Programa tęsėsi visą valandą. Prieš tai pasisakė tų mokyklų studentai, žiūrovai. Mergaitėms pritarė tėvai, artimieji draugai.

Pranešėjas paklausė vienos motinos: "Ar jūs nepagalvojate, kad daug vienišų jaunuolių, vartydami tą žurnalą, žiūrindami jūsų dukters nuogas nuotraukas, nusideda morališkai, gal kartais ir kriminališkai nusikalsta?"

Motina šypsodamasi išdidžiai atsakė: "Tai ne mano dukters problema ir ne mano! 'Playboy' žurnalas yra plačiai pasklidęs, jį skaito ir katalikai!" Duktė dar pridėjo: "Man Dievas davė gražias kūno linijas". Kolegijos studentų organizacijos atstovas įsiterpė: "Jos pakluso piktajai dvasiai!.."

Čikagoje teberusena paskleistos liepsnelės žiežirbos, pasirodžius "Draugo" dienraštyje, Nr. 59 Algimanto Keziao straipsniui: "Dievas jį prikėlė ir leido jam pasirodyti... mums" (Apd 10, 40 - 40).

Mūsų ramiam ir gražiam kaime susilaukėme tokio atsakymo į šį straipsnį: "Ateis toks laikas, kai žmonės nebepakęs sveiko mokslo, bet, pasidavę savo įgeidžiams, susivadins sau mokytojų krūvą, kad tie dūzgentų ausyse: jie nukreips ausis nuo tiesos, o atvers pasakoms" (Tim 4, 3 - 4).

Laisvė, teisės ir pareigos

(Jaunimo konkurse II premiją laimėjęs straipsnis)

Vaiva Vygantaitė

Daug kartų girdėdavau, kai lietuviai, atvažiuavę iš Lietuvos į Ameriką, vis sakydavo: “Amerika - toks laisvas kraštas”. Bet toks pasakymas man pro vieną ausį įeidavo, pro kitą išeidavo. Vieną kartą, sėdėdama ateitininkų susirinkime, išgirdau, kai viena mergaitė diskusijų metu vėl pasakė: “Čia taip laisva”. Dabar daugiau pagalvojau apie šį pasakymą. Ką jiems iš tikrųjų reiškia ta laisvė? Ne vien tik Amerikoje, bet apskritai, ar kas gali būti tikrai laisvas, ar gali būti visiškai laisvė kuriame nors krašte?

Laisvė gali būti įvairiai suprata. Pažiūrėjus į žodyną, randame įvairių šio žodžio reikšmių. Laisvė grynai fizine prasme reiškia buvimą neuždarytam, galėjimas nevaržomai judėti. Laisvė dvasine prasme yra galėjimas reikšti savo valią. Laisvė politine prasme reiškia nepriklausomybę nuo kitų klasių suvaržymo bei apribojimo.

Šiame rašinyje pakalbėsime apie tris laisvės kategorijas: kūrybinę, politinę ir tikiybę.

Kūryba yra žmogaus sugalvotas ir atliktas darbas. Kaip gali kūryba neturėti laisvės? Kūrybos pagrindas yra laisvė pasireikšti taip, kaip nori. Kūryba yra žmogaus suformuotas dalykas. Jeigu šiam žmogaus darbui nebūtų laisvės, tai jo negalėtume vadinti kūryba. Komunistų kraštuose yra sunku būti kūrybingam. Jeigu valdžia atima privačią laisvę, tai taip pat atima ir kūrybinę laisvę. Dr. Jonas

Vaiva Vygantaitė

Girnius savo knygoje “Grožis ir Menas” aiškina, kad “asmens laisvė, sąžinės bei tikėjimo laisvė, socialinė laisvė, profesinė laisvė ir tautos laisvė yra tarpusavyje susijusios ir beveik neatskiriamos”. Tie, kurie nepripažįsta sąžinės laisvės, tai nepripažįsta nė kūrybinės laisvės. Tie, kurie negina laisvės iki paskutiniųjų, nėra verti gražiosios kūrybinės laisvės.

Įdomu prisiminti apie 1960-uosius metus labai populiarius “hipius”. Jie sakydavosi esą visiškai laisvi: be jokios tautos, moralės ar religijos varžtų. Bet ar jie iš tikrųjų buvo visiškai iš visko išsilaisvinę? Juk jie turėjo vienaip ar kitaip atrodyti, nešioti ilgus plaukus, siauras kelnės, turėjo skirtingą žodžių tarimą ir skirtingą galvosena. Bet kaip tik ši skirtinga galvosena ir išvaizda juos padarė ribotus, nelaisvus. Jeigu jie norėjo būti hipiai, tai turėjo būtinai taip atrodyti ir taip elgtis.

Apie laisvę kalbama ir politinėje srityje. Amerika skelbiasi turinti politinę laisvę. Bet ar iš tikrųjų taip yra? Ar koks kraštas gali būti visiškai politiškai laisvas? Jeigu kuris kraštas norėtų būti visiškai politiškai laisvas, tai būtų tik anarchija — laisvės paniekimas. Politinei tvarkai palaikyti reikia tam tikros disciplinos, kad kraštas galėtų savo vidinius reikalus tvarkyti. Nereikia tokių suvaržymų, kaip komunistų kraštuose, užtenka taip tvarkytis,

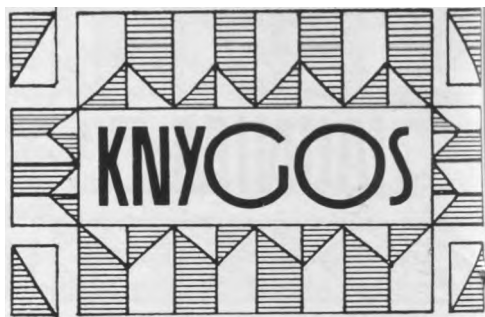
kaip Amerikoje. Žmogus turi teisę pasakyti savo nuomonę. Dažnai girdime sakant, kad žmogus tiek vertas, ką jis atlieka, ką sukuria. **Be sąžinės ir asmeninės laisvės lai nebūtų įmanoma.**

Galbūt svarbiausia yra religinė laisvė, nes tai yra žmogaus gyvenimo pagrindas. Ši laisvė yra svarbi ne tik tarptautiniame gyvenime, bet ir kasdieniniuose žmonių bei draugų santykiuose. Net ir senieji pagonys ką nors tikėjo. Nuo pat seniausių ir primityviausių laikų žmogus stengdavosi kuo gražiau ir iškilmingiau išreikšti savo tikėjimą. Tai buvo jo gyvenimo teisė. Amerikoje žmonės turi šią laisvę — jie gali eiti į bažnyčią ir melstis, kada tik nori. Lietuvoje ir kituose komunistiškuose kraštuose šios laisvės nėra. Jie bijosi eiti į bažnyčią, kad nebūtų persekiojami. Bet tie suvaržymai negali panaikinti žmogaus tikėjimo ir meilės.

Meilė yra didžiausias laisvės pasireiškimas. Jeigu žmogus turi meilės, tai jo gyvenimas ir darbai yra tos meilės lydimi. Kas turi meilės, tas vykdo Dievo įsakymą: „Mylėk savo artimą, kaip pats save“. Jeigu kiekvienas turėtų tokią meilę, tai nereikėtų jokių laisvės suvaržymų. Kiekvienas žmogus išreiškia savo meilę skirtingai, užtat yra labai svarbu turėti gaires, kurios nustato ar riboja mūsų laisvę. Tos gairės yra mūsų pareigos. Laisvė garantuoja teises, bet drauge ir uždeda pareigas. Tad mūsų gyvenime nėra „nesuvaržytos“ laisvės, nes kiekviena laisvė turi turėti ribas. Kultūrinė laisvė reikalauja, kad kūrinys būtų estetiškas ir padorus. Politinė laisvė reikalauja tvarkos ir Dievo pripažinimo (anarchija nepriimtina). Religinė laisvė reikalauja žmogaus dvasinio gyvenimo pripažinimo — suvaržymai prieštariauja žmogaus prigimčiai. Tad žmogui reikia turėti laisvės, kuri jam suteikia teises, bet kartu uždeda ir pareigas.

■ Jonas Paulius II 1990 m. vyks į Vengriją. Ji yra komunistų valdžioje, bet 60% nebijojo pasakyti, kad yra tinkintieji.

■ Afganistano komunistų prezidentas Najbullah pareiškė, kad Italijos vyriausybė, Vatikanas ir Italijos komunistų partijos vadai bei PLO tariasi ir ruošia taikos planą Afganistanui.

DIDYSIS KOVOTOJAS kunigas Karolis Garuckas, S.J. Redagavo kun. Jonas Kidykas, S.J. Išleido „Krikščionis gyvenime“ 1989 m. Spaudai paruošė ir apipavidalino Teresė Bogutienė. Kieti viršeliai, 388 psl., kaina 10 dol.

Apie Karolį Garucką, S. J., kovotoją už žmogaus teises, Helsinkio konferencijos narį, šventumu pasižymėjusį energingą Ceikinių kleboną, jau buvo ne kartą „Laiškuose lietuviams“ rašyta. Šioje knygoje yra trumpai aprašyta jo biografija, kitų žmonių prisiminimai, jo laišakai, mintys, pasisakymai įvairiais klausimais. Nors jis buvo silpnos sveikatos ir, atrodo, nedrąsaus charakterio, bet už tikėjimą ir žmogaus teises kovojo be jokių kompromisų. Žmonės jį laiko šventuoju ir dažnai meldžiasi prie jo kapo. Iš šios knygos bus galima daug ko pasimokyti, gal išskyrus tik rašybą ir skyrybą.

Antanas Lipskis. **KAI SAULĖ LIEPĖ.** Eilėraščiai. Išleido Lietuviškos knygos klubas 1989 m. Aplankas Antano Lipskio. Kieti viršeliai, 99 psl., kaina nepažymėta.

Dr. Antanas Lipskis pasižymi įvairiais meniniais gabumais: jis yra ne tik poetas, bet ir dailininkas. Neseniai Čikagoje, Balzeko muziejuje, buvo jo kūrinių paroda.

Jo eilėraščiai dvelkia moderniu subtilumu. Apie tai galės spręsti patys skaitytojai iš poros atsitiktinai paimtų pavyzdžių.

*Paėmęs Knygą išvargusia ranka
Jauti, kad tau duota viskas...
Ir prasiveržia kažkokia šiluma,
Ir gyva ugnelė tviska.*

*Klausinėji save ir pats atsakai:
— Kolei dega ji, ji lieka...
Ir, lyg dovaną, priėmęs atsargiai,
Rausies — lyg į žemę sliedais...*

O štai kiek pasakyta tik keturiomis
(eilutėmis:

*Maniau — tavo akys buvo juodos,
Ir vynas žalumo žolės...
O serbentai rudens ir aksomas —
Tik žvilgsnis laukinės katės.*

Anatolijus Kairys. EPIGONAI. Politinis romanas. Viršelis — Magdalenos Birutės Stankūnienės. Išleista 1989 metais. 213 psl., kaina 10 dol. Knygos gale įdėtas retesnių svetimų žodžių paaiškinimas, kurių tekste apstu. Ir tai prisidės prie skaitytojo akiračio praplėtimo.

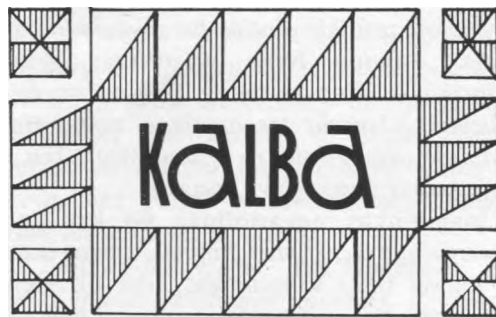
METMENYS. Nr. 56. Redaguoja Vytautas Kavolis, Dickinson College, Carlisle, PA 17013. Administracija — Aleksas Vaškėlis, 3113 W. Vina del Mar Blvd., St. Petersburg Beach, FL 33706. Dailės priežiūra — Vytautas O. Virkau. Techninė redaktorė — Henrieta Vepštienė.

LITUANUS. Volume 35, No. 2. Šį numerį redagavo Antanas V. Dunzila. Redakcijos ir administracijos adresas: Litanus, 6621 S. Troy St., Chicago, IL 60629-2913

ŠVIETIMO GAIRĖS. Nr. 43, Lietuviško ugdymo žurnalas mokyklai ir šeimai. Leidžia JAV LB Švietimo taryba. Radaktorius ir administratorius — Juozas Plačas, 3206 W. 65th Pl., Chicago, IL 60629

ELENOS CIPLIAUSKIENĖS STIPENDIJŲ FONDAS PRIE L.K.M. AKADEMIJOS

Prof. Dr. Birutė Cipliauskaitė savo motinos atminimui įsteigė stipendijų fondą. Stipendija yra kasmetinė 1.500 dolerių, skiriama studentui ar studentei, rašančiam doktoratą iš Lietuvos istorijos, arba prof. dr. Pauliaus Rabikausko, S.J., (Pontificia Universita Gregoriana, Roma) vadovybėje rengiantiems spaudai Lietuvos istoriją liečiančius dokumentus Romos archyvuose. Suinteresuoti studentai prašomi kreiptis į Lietuvių Katalikų Mokslo Akademijos Centro Valdybą, Piazza della Pilotta 4, 00187 Roma, Italija.

Skyrių tvarko JUOZAS VAIŠNYS, S.J.

ĮNAGININKO VARTOJIMAS

Šio linksnio vardas yra kilęs nuo žodžio “įnagis”, nes įnagininkas paprastai vartojamas, kai norima pasakyti, koku įnagiu ar įrankiu kas yra daroma.

Įnagininkas vartojamas su daugeliu sangrąžinių veiksmažodžių, pvz.: *apsikrauti, apsipilti, apšivilti, bjaurėtis, didžiuotis, domėtis, džiaugtis, girtis, grožėtis, naudotis, rūpintis, skustis, stebėtis* ir t.t.

Žinoma, įnagininkas dažnai vartojamas ir su nesangražiniais veiksmažodžiais, pvz.: *aprupinti, stebinti, šerti, valgydinti, vaišinti, laikyti, vadinti, sekti* ir t.t.

Rašydami apie galininko vartojimą, jau minėjome, kad su kai kuriais veiksmažodžiais galima vartoti ir galininką, ir įnagininką, pvz.: *dėvėti gražiais drabužiais (gražius drabužius), vilktis švarku (švarką), ryšėti kaklaraiščiu (kaklaraištį), neavėti batais (batų).*

Su veiksmažodžiais *virsti, pavirsti, pasiversti* galima vartoti ir įnagininką, ir konstrukciją su prielinksniu *į*, pvz.: *Vanduo pavirto sniegą (į sniegą). Tos gyvenimo sąlygos jį pavertė tinginiu (į tinginį). Miestas po bombardavimo virto griuvėsiais (į griuvėsius).*

Veiksmažodį *kratyti* (*nusikratyti, atsikratyti*) galima vartoti ir su įnagininku, ir su kilmininku, pvz.: *Aš juo (jo) niekad negaliu atsikratyti. Mes vis neįstengiame atsikratyti tų barbarizmų (tais barbarizmais).*

Kartais įnagininkas klaidingai vartojamas su tokiais žodžiais, kurie reikalauja kito linksnio. Pvz., su pilnį žyminčiais veiksmažodžiais *pripildyti, prikimšti, prisotinti* ir pan. reikia vartoti ne įnagininką, bet kilmininką.

Grybautoja pripildė pintinę baravykais (= baravyku). Vanduo buvo prisotintas druska (= druskos). Kluonas buvo prikimštas šienų (= šieno). Klausant tos muzikos, mano širdis prisipildė džiaugsmu (= džiaugsmo). Jau žaliuoja laukai javais (javų) prisėti.

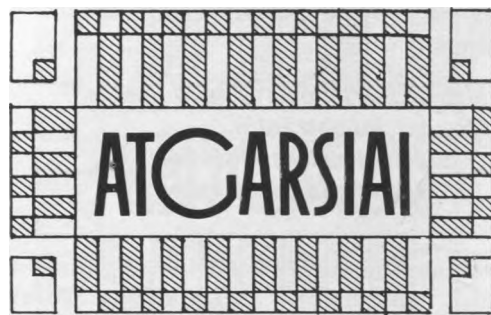
Įnagininkas nevertotinas po kai kurių būdvardžių, pvz., *stiprus, silpnas, narsus* ir pan. Čia geriau tinka kilmininkas arba tik vienas būdvardis, pvz.: *Jis yra stiprus kūnu, bet silpnas dvasia (= stipraus kūno ir silpnos dvasios). Tai buvo narsus siela (= narsios sielos) žmogus.* Užuot sakius *silpnos dvasios*, galima sakyti ir *silpnadvasis*.

Su būdvardžiu *turtingas* bendrinėje kalboje labiau linkstama vartoti ne įnagininką, bet kilmininką, pvz.: *Lietuva yra turtinga miškais (= miškų). Ji taip pat yra turtinga dainomis ir pasakomis (= dainų ir pasakų).*

Turbūt daugeliui šiuose sakiniuose kilmininkas bus neįprastas, bet reikia atsiminti, kad *turtingas* savo reikšme yra artimas žodžiams *pilnas, kupinas*, su kuriais vartojame kilmininką: *pilnas pinigų, kupinas grūdų* ir pan.

Jau pradžioje šio rašinio minėjome, kad *įnagininkas* kilęs iš žodžio *įnagis*, nes šiuo linksniu dažnai žymima kokia nors priemonė (įnagis, įrankis ar koks kitas daiktas), kuria atliekamas koks nors veiksmas: *pieštuku rašome, kirviu kertame, pjūklui pjauname, žagre ariame.* Nebūtų klaida tokiais atvejais vartoti ir prielinksni *su*: *rašome su pieštuku, kertame su kirviu* ir pan. Pirmiau mokytojai griežtai drausdavo tokiais atvejais vartoti prielinksni *su* ir jo nevartodavo net ten, kur jo tikrai reikia, pvz., sakydavo: *Tai padarysiu mielu noru (= su mielu noru). Jis tai atliko didelėmis pastangomis (= su didelėmis pastangomis).* Tokius pasakymus visuomet taisydavo ir J. Jablonskis (žr. Raštai, II tomas, 245, 272, 346, 366, 484 psl.). Vis dėlto Jablonskis buvo labiau linkęs sakyti *mielai, noromis, noringai*, užuot sakius *su mielu noru* (t.p., 484 psl.).

Nebūtų gera priemonės įnagininką keisti gramozdiška konstrukcija su polinksniu *pagalba*. Pvz.: *Dabar laukus ariame su traktorių pagalba (= traktoriais). Jis išsigydė vaistų pagalba (= vaistais). Vabzdžius išnaikiname chemikalų pagalba (= chemikalais).*

Gerbiamas Redaktoriau, Skaičiau G. Kriaučiūnienės straipsnį "Mielas pone Jėzau, pasakyk man, ką daryti?" ("Laiškai lietuviams", 1989 m., Nr. 2), įvertinu, kad šios svarbios problemos yra nagrinėjamos. Kaip autorė rašo, per dažnai į vaikų teises nėra atsižvelgiama. Kasdien laikraščiuose randame straipsnių apie vaikų neprižiūrėjimą ir skriaudimą. Kadangi mes išmokstame vaikus auklėti iš savo tėvų, tai didelis skaičius suaugusiųjų, kurie savo vaikus skriaudžia ir jų neprižiūri, patys augo panašiose sąlygose. G. Kraučūnienė straipsnio pabaigoje pamini šį ciklą, kurį galime pradėti stabdyti platesniu visuomenės informavimu.

Skaitant straipsnį, susidaro įspūdis, kad autorė teigia, jog vaikai dažnai sufantazuoja lytinį jų piktnaudžiavimą, ko iš tikrųjų nebūna. M. E. Ralston teigia, kad vaikas nefantazuoja apie tai, ko nežino. ("Myths and Facts about Child Sexual Abuse", Protecting Children, 1986, 3, 12-13). Tiek suaugusieji, tiek vaikai svajoja, fantazuoja apie jiems malonius dalykus, pvz., apie atostogas tropikinėje saloje, apie trokštamus naujus žaislus... Nei vaikai, nei suaugusieji nesvajoja apie nemalonius dalykus, pvz., apie lytinį skriaudimą.

Kalbant apie faktų sumaišymą, reikia pasakyti, kad sukrėstas asmuo, ar jis būtų suaugęs ar vaikas, sunkiai prisimena detales. Tie, kurie yra išgyvenę avariją, tai gerai žino. Vaikas, kuris sugalvoja neįtikinančias aplinkybes, tai daro bijodamas skriaudėjo arba nenorėdamas, kad skriaudėjas būtų nubaustas (K. Mac

Mane and S. Krabs "Techniques for Interviewing and Evidence Gathering", Sexual Abuse of Young Children, MacFarlane, Kee, MSW, Waterman, Jill, Ph. D., 1986).

Tarp kitko noriu dar paminėti, jog pasi-
taiko, kad nuskriaustas vaikas atšaukia savo
apkaltinimą. Iškart gali atrodyti, kad tas vaikas
iš tikrųjų melavo, bet, geriau susipažinus su
aplinkybėmis, paaiškėja, kad jis buvo spau-
džiamas šeimos: gal mama netiki, broliai
išsigandę bėra, kad tėvas praras darbą, bus įka-
lintas ir t.t. Nuskriaustoji jaučia atsakomybę už
šeimos irimą ir, to vengdama, atšaukia ap-
kaltinimą. O atsakomybė vis dėlto priklauso
skriaudėjui. Labai mažas vaikų skaičius, ne
daugiau kaip du ar trys iš tūkstančio, perdeda
ir išsigalvoja lytinius piktnaudžiavimus (R. C.
Summit, MD "The Child Sexual Abuse Accom-
modation Syndrome" Child Abuse and Ne-
glect, 9, 177-193, 1983).

Dėkoju Gražinai Kriaučiūnienei už
kruopštų šio reikalo panagrinėjimą ir tikiuosi,
kad mano papildymai bus naudingi.

Gaja Valiuškytė

Gerbiamieji,
Aš nesuprantu, kaip daugelis lietuvių gali
apsieiti be jūsų mielų "Laiškų lietuviams".
Linkiu jums geriausios sėkmės!

V. Žebertavičius

Malonėkite man siuntinėti "Laiškus lietu-
viams". Pasiskolinus paskaičiau, ir jie man pa-
tiko. Ačiū!

Stasė Barsauskienė

Malonūs "Laiškų lietuviams" leidėjai,
Jūsų žurnalą skaitau jau daug metų. Visada
randu jame keletą man patinkančių straipsnių.
Žurnalas labai pasikeitęs į gerąją pusę: pa-
trauklus, įdomus ir išvaizda, ir turiniu. Linkiu
ištvėrmės dar daug metų!

Joana Švoba

Praėjusių metų gruodžio mėn. numeryje
skačiau Irenos Šerelienės straipsnį apie
Medjugorje, apie kelionę su grupe žmonių.
Skačiau su dideliu susidomėjimu. Labai jai
dėkoju, kad paaukojo savo brangų laiką ir
parašė tos kelionės įspūdžius.

"Laiškai lietuviams" yra laukiamas, įdo-
mus ir mielai skaitomas žurnalas. Sėkmės ir
toliau jį redaguoti!

Raminta Marchertienė

Gerbiamieji,
Mūsų lietuviška spauda Argentinoje yra
menka. Labai dėkoju už "Laiškų lietuviams"
siuntinėjimą. Juos perskaitęs, duodu kitiems
lietuviams.

Petras Čiabis

Dėkoju už gražų žurnalą. Tai mielas svečias
mūsų namuose.

Br. Banėnas

Siunčiu prenumeratą už dvejus metus. Dėkoju
už tokį įdomų žurnalą, kurį su malonumu
abudu su žmona perskaitome nuo pradžios iki
galo.

Vyt. Miliauskas

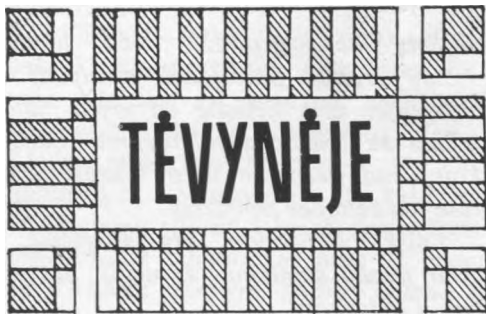
Malonu skaityti "Laiškus lietuviams", ypač
graži ir aiški kalba. Ačiū!

Ona Banionienė

Siuntinėkite ir toliau man šį gražiai leidžiamą
ir rūpestingai paruoštą žurnalą. Jame spausdi-
nami straipsniai yra prasmingi ir įdomūs, duo-
dantys skaitytojams dvasinio peno. Ypač
straipsniai, liečiantys jaunimo problemas. Taip
pat įdomus skyrelis "Tėvynėje". Dirbkite ir
toliau su Dievo palaima šį kilnų ir naudingą
darbą.

Alg. Karpavičius

Paruošė GEDIMINAS VAKARIS

ŽALGIRIO MŪŠIO PAMINĖJIMAS

Šiais metais sukanka 579 metai, kai 1410 metais liepos 15 dieną Vytautas Didysis Žalgirio mūšyje sutriuškino kryžiuočių galybę. Šiai datai pažymėti šių metų liepos 10-19 d. Lietuvos žirginio sporto sąjunga organizuoja Lietuvos ir Lenkijos raitelių žygį į Žalgirio mūšio vietą.

Planuojama š.m. liepos 10-11 d. Vilniuje, Gedimino aikštėje arba Vingio parke, organizuoti išjojančių į žygį raitelių palydas. Iš Gedimino aikštės arba Vingio parko raiteliai joja pagrindinėmis gatvėmis Lazdijų link. Lazdijuose po trumpo mitingo jojama į pasienio punktą ir po to — į Suvalkus, iš kur jau kartu su Lenkijos raiteliais jojama į Žalgirio mūšio vietą. (Komjaunimo tiesa)

AUGA LIETUVOS ATGIMIMO ĄŽUOLYNAS

Apie pusantro tūkstančio žmonių balandžio mėn. 8 d., šeštadienį, susirinko į kalvotą lauką prie J. Basanavičiaus gimtinės Ožkabaliuose. Čia buvo sodinamas Lietuvos tautinio atgimimo ąžuolynas.

Bartninkų kolūkio šeimnininko V. Markevičiaus nuomone, per vieną balandžio 8-tąją buvo pasodinta apie 4000 Quercus robur, arba lietuviškai — paprastų ąžuolų. Pirmąjį sodinimo šeštadienį (balandžio 1 d.) suvažiavo apie 450 žmonių. Tuomet sniego pūgoje sulingavo apie 1500 ąžuoliukų. Taigi jau pasodinta 5500 iš numatytų sodinti 7240 ąžuoliukų. Užuoť triūsę 2-3 metus, ąžuolynas bus pasodintas per tris šeštadienius. (Komjaunimo tiesa)

LIETUVOS KARDINOLO VINCENTO SLADKEVIČIAUS ŽODIS ŠV. VELYKŲ PROGA

“Brangūs broliai ir seserys! Viešumo šviesoje mums iš dalies išryškėjo liūdna mūsų tautos praeities keliasdešimt metų tikrovė. Neturėjome žodžio, įsitikinimų, religijos ir sąžinės laisvės. Netekome tautos gyvenimui reikalingiausių dvasinių vertybių. Jautėmės ne kartą lyg nebyliai be tiesos žodžio, bevaliai, surištomis rankomis, kažkur vedami ar varomi. Mūsų tautos gyvenimas atrodė praradęs prasmę ir džiaugsmą. Pradėjome nepasitikėti ne tik vieni kitais, bet ir visa gyvenimo tikrove. O tačiau visi trokštame prasmingo ir džiugaus gyvenimo.

Praėjusieji ir šie metai mūsų tautoje yra prasmingų ir džiugių pasikeitimų metai. Mes vėl pamatėme vieni kituose ne klasinius priešus, o bendro tautos vargo bei likimo brolius ir seseris. Panorome savarankiškai kūrybingai darbuotis tautos šviesesnės ateities labui.

Šiandien Velykų šventės. Giedame džiugiausių pasikeitimų himną: ‘Linksma diena mums prašvito’... Sveikiname Kristų, prisikėlusį iš numirusių, atnešusį visai žmonijai Velykinę pergalę prieš nuodėmę ir mirtį. Kristaus prisikėlimo šviesa nepalyginamai mums reikšmingesnė ir reikalingesnė už viešumo šviesą. Ji turi galios išsklaidyti visus mūsų gyvenime tamsumus, prieblandas ir šešėlius. Tik Kristaus prisikėlimo šviesoje mums išryškėja dvasinių vertybių pranašumas prieš nykstančiąsias. Pajuntame jų reikšmę ir reikalingumą; tik prisikėlimo šviesoje mums aiškus visų tolimiausios ateities, net po mirties, likimas.

Tad leiskime jai sušvisti tautos gyvenime. Išsklaidykime tarpusavio nesutarimų ir nesantikos debesis. Padarykime giedrą mūsų tautos dieną. Nesulaikomai žengia mūsų tautoje prasidėjęs dvasinio prisikėlimo pavasaris. Tenuvalo jis nuo mūsų širdžių visokį moralinį purvą, tepaverčia mūsų šalį derlinga žeme, tepražysta geros valios žmonės. Tiesa, turime daug kliūčių ir sunkumų. Bet Prisikėlimo Viešpats neša mūsų širdims Velykinės pergalės džiaugsmą, apdovanoja jas nauja pavasarine gerumo ir meilės energija. Mūsų laukia pergalė gėrio prieš blogį, malonės prieš nuodėmę ir gyvenimo prieš mirtį.

Šioje brangioje tiesos ir meilės triumfo šventėje nuoširdžiausiai visus sveikinui, linkiu sveikatos, Dievo palaimos, gražiausios sėkmės ir Velykinio džiaugsmo. Aleliuja!” (Tiesa)

VYSKUPO PAULIAUS BALTAKIO ISPŪDŽIAI IŠ LANKYMO SI LIETUVOJE

“Tiesoje” rašoma, kad Lietuvos katalikų bažnyčios vyskupų konferencijos pirmininko kardinolo Vincento Sladkevičiaus kvietimu, Lietuvoje lankėsi vyriausiasis užsienyje gyvenančių lietuvių vyskupas, JAV katalikų Bažnyčios vyskupų konferencijos narys Paulius Baltakis. Dviejų savaitių viešnagės metu jis susipažino su Vilniaus ir Kauno arkivyskupijomis, Telšių, Panevėžio vyskupijomis, susitiko su Lietuvos katalikų Bažnyčios vadovais, Lietuvos užsienio reikalų ministru Vladislovu Mikučiausku, Religinių reikalų tarybos prie TSRS Ministrų Tarybos įgaliotiniu Kazimieru Valančiumi, dalyvavo pamaldose Vilniaus arkikatedroje, Klaipėdos, Kretingos, gimtųjų Troškūnų, kitose bažnyčiose. Prieš išvykdamas į Jungtines Valstijas, vyskupas atsakė į Eltos korespondento Rolando Baryso klausimus. Paklaustas, kad nuo to laiko, kai paskutinį kartą buvo Lietuvoje, prabėgo nemažai laiko, kokią tikėjosi išvysti Tėvynę ir kokią pamatė? Jo Ekscelencija atsakė: “Tai mano antras apsilankymas Lietuvoje pokario metais. Tiesa, prieš dvylika metų pakeliui į Graikiją čia praleidau penkias dienas. Vargu ar galima per tokį trumpą laiką idėmiau pasižvalgyti. Šį kartą, neturėdamas jokių apribojimų keliauti, apvažiavau nemažą dalį Lietuvos. Nors mes Vakaruose gauname išsamią informaciją apie įvykius čia, tačiau betarpiškai patirti įspūdžiai yra vertingesni. Labiausiai atkreipiau dėmesį į žmones, jų nuotaikas. Pamenu, anksčiau jie man pasirodė kažkokie be ūpo, lyg baukštūs. Dabar — dažnesnės šypsenos, laisvai reiškiamos mintys, atvirai dėstomi planai. Tiesiog sunku patikėti, kad tas pasikeitimas, Gorbačiovo pradėtos pertvarkos ir viešumo įtakoje, įvyko per tokį trumpą laiką. Džiugina inteligentijos, o ypač jaunimo atvirumas, noras ką nors gero dirbti savo tėvynei. Tai ypač išryškėjo per mano susitikimą Vilniuje su atkurtų skautų, gediminaičių, ateitininkų, kitų organizacijų nariais, ko anksčiau pasigesdavome”.

Kitas klausimas buvo: “Viešnagės metu daug bendravot su tikinčiaisiais ir netikinčiaisiais Bažnyčios ir valdžios vadovais. Kaip vertintumėte jų santykius?” Jo Ekscelencija atsakė: “Pastebėjau, kad iš valdžios pusės dabar nedaroma kliūčių tikintiesiems, geriau tenkinami jų poreikiai. Tai sveikintina permaina. Štai aš dalyvavau pamaldose grąžintoje Vilniaus arkikatedroje, Klaipėdos bažnyčioje, pradėjo eiti žurnalas “Katalikų pasaulis”, nors iškyla problemų su popieriumi. Manychiau, dėl šios priežasties sunkiau sprendžiami religinės literatūros spausdinimo klausimai. Žodžiu, Bažnyčios ir valdžios santykius vertinčiau kaip normalius”. (Tiesa)

AŽUOLAIŠ BUS PAGERBTI DIDVYRIAI

Atlanto nugalėtojų Stepono Dariaus ir Stasio Girėno gimtines Žemaitijoje skiria maždaug 50 km ilgio kelias. Siekiant monumentaliai ir prasmingai įamžinti narsiųjų lietuvių lakūnų atminimą, jau senokai puoselėjama mintis abi šio plento puses apšodinti ir sukurti memorialinę S. Dariaus — S. Girėno alėją. Dabar ši gražų sumanymą realizuoti ėmėsi ažuolų alėjos sodinimo iniciatyvinė grupė. (Tiesa)

LIŪDNA PAMINKLU BŪKLĖ

Archeologijos, istorijos, architektūros ir urbanistikos paminklai Lietuvoje atstatomi pernelyg lėtai. Statistikos duomenimis, iš 10.063 paminklų šiuo metu apie 70% nesutvarkyti, griūvantys. Šioje grupėje 27% statinių būklė avarinė, juos reikia skubiai konservuoti bei restauruoti. Skaičiavimai rodo, kad vien avaliniams objektams regeneruoti reikėtų 468 milijonų, o visiems paminklams sutvarkyti — 4,6 milijardo rublių. (Tiesa)

LIETUVOS MUZIEJAI

Lietuvoje šiandien yra apie 40 valstybinių muziejų su gausybe jų filialų. Nė vienoje Lietuvos mokykloje neruošiama muziejininkystės specialistai. Neturima muzeologijos katedros. Skirtingai nuo viso pasaulio, Lietuvos muziejai iki šiol neturi mokslo įstaigos statuso. Pirmieji muziejininkai Lietuvoje buvo Dionizas Poška, Eustachijus Tiškevičius, Paulius Galaunė ir kiti, atidavę šiam tikslui visą savo gyvenimą. (Tiesa)

Maždaug keturi tūkstančiai delegačių ir svečių iš visų Lietuvos miestų ir daugelio kaimų dalyvavo katalikiškoje moterų sambūrio "Caritas" steigiamajame suvažiavime. Balandžio 15-16 d. jis įvyko Kaune sporto salėje.

Dar prieš karą Lietuvoje veikė "Caritas" draugija, kuri rūpinosi tautos doroviniu aulėjimu, teikė paramą vargšams ir nelaiminiams. Pertvarka, tautos atgimimas sudarė sąlygas atkurti šią organizaciją. Karitiečių skyriai sėkmingai dirba Kaune, Panevėžyje, Marijampolėje, Utenoje ir kitur. Suvažiavimas sušauktas aptarti ir priimti sambūrio programą, įstatus, išrinkti vadovaujančius organus.

Pasveikinęs suvažiavimo dalyvius, Lietuvos vyskupų konferencijos pirmininkas kardinolas Vincentas Sladkevičius pabrėžė, kad "Caritas" sambūrio puoselėjamos vertybės: meilė, tiesa, gerumas ir gailėstingumas.

Suvažiavimą taip pat sveikino ir Lietuvos KP Centro Komiteto pirmasis sekretorius Algirdas Brazauskas. Susirinkimą pasveikino ir lietuvių išeivijos vyskupas Paulius Baltakis. (Komj. Tiesa)

LIETUVOS JAUNIMO TARYBA

Vilniuje buvo susirinkę besikuriančių Lietuvos jaunimo organizacijų atstovai. Jaunimo organizacijos — jau realybė, pats laikas objektyviai įvertinti esamą padėtį. Nutarta įkurti Lietuvos jaunimo organizacijų koordinacinę tarybą. Į ją paritetiniais pagrindais įėjo Lietuvos skautų sąjungos atkūrimo štabo, Ateitininkų federacijos, Lietuvos jaunimo bendrijos "Lituanica", Lietuvos studentų koordinacinės tarybos, Gediminaičių, Vilniaus moksleivių tarybos "Aušrinės" ir Sąjūdžio Seimo tarybos įgaliotiniai. Taryba padės minėtoms organizacijoms keistis informacija, koordinuoti veikimą, sieks, kad besikuriančios organizacijos būtų lygiateisės, gins jų interesus. Nutarta į organizacijų vidaus reikalus nesikišti. Kiek vėliau į Tarybos veiklą įsijungė Lietuvos komjaunimo ir pionierių organizacijų įgaliotiniai.

Lietuvos jaunimo organizacijų koordinacinė taryba numato turėti ryšių su Pasaulio jaunimo sąjunga, taip pat su kitomis užsienio jaunimo organizacijomis. (Komj. Tiesa)

Viniaus universiteto penktojo amžiaus istorijoje įrašytas naujas dešimtmetis. Lygiai prieš 410 metų Lenkijos karalius ir Lietuvos didysis kunigaikštis Steponas Batoras raštu patvirtino jog jėzuitų kolegijai suteikiamas Akademijos statusas.

Kovo 31 dieną Vilniaus universiteto teatro salėje, pažymint šią seniausios šalys aukštosios mokyklos sukaktį, buvo surengta mokslinė konferencija. Konferenciją įžanginiu žodžiu pradėjo Universiteto rektorius, akademikas Jonas Kubilius. Konferencijos pranešimus, nušviečiančius atskirus Universiteto istorijos puslapius, pradėdant nuo jo įkūrimo ir baigiant mūsų dienomis, skaitė Lietuvos Mokslų Akademijos ir Universiteto mokslininkai.

Tą pačią dieną Universiteto mokslo muziejuje atidaryta paroda. Joje eksponuojami per šį dešimtmetį Universitetui sugrąžinu turtai, kurie po jo uždarymo buvo išblaškyti po kitas aukštąsias mokyklas. Tai beveik pilna mineralų kolekcija, sukaupta dar praėjusiame šimtetyje, žymaus botaniko Žano Žilibero herbariumo dalis, Vilniaus apylinkėse surinkti augalai bei anatomijos preparatų rinkiniai. Paroda supažindina su reikšmingiausiais Universiteto mokslininkų darbais, atliktais per praėjusį dešimtmetį. (Tiesa)

*** Nuo seno lietuviai garbino vandenį, tikėjo jo apvalomąja galia, nes manė, kad vandenyje gyvena dvasios ir dievai. Vandeniui aukėjo aukas. Lietuvoje yra trys Šventosiomis vadinamos upės, septyniolika Šventupiu, net Šventravis. Švento vardu vadinami trys ežerai, yra du Šventežeriai, Šventės, Šventėlio, Šventyšiaus ežerai. Ypač buvo gerbiami trykštantys šaltiniai. (Žemės ūkis)

*** Vienas seniausių Lietuvoje šachtinis šulinys surastas Apuolės piliakalnyje (Skuodo rajone). Istorikai tvirtina, jog jis iškastas IX amžiuje. Šis šulinys buvo 2 metrų gylio. Prieš šimtą ir dvejus metus Purmaliuose (Klaipėdos raj.) išgręžtas pirmasis 289 metrų gylio gręžtinis šulinys. Šiuo metu Lietuvoje yra daugiau kaip 13.000 gręžtinių šulinių. (Žemės ūkis).

Vaikų logika

Mama aiškina dukrai:

— Dukrele, kai tu eini gulti, Naujosios Zelandijos vaikai dar tik keliausi!

— Kodėl jie tokie tinginiai? — stebisi mergaitė.

— Mamytė, kaip vadinasi baisus žvėris, kurį šiąnakt sapnavau? — klausia Inga.

— O ką aš galiu žinoti, kokį žvėrį tu sapnavai?

— Na! Abidvi bėgome, ir nežinai, — stebisi mergaitė.

Senutė ėjo, sunkiai pasiramsčiuodama lazda.

— Senulyte, duok man tą lazdą! — sako maža Audrutė.

— O kam ji tau reikalinga, dukrele?

— Aš ją panešiu, kad tu pailsėtum.

Nupirkom gėlių. Eisim sveikinti senelio, išėjusio į pensiją. Sūnus klausia:

— Mamytė, ar senelio gimimo diena?

— Ne, senelis išėjo į pensiją.

— O kada pareis?

Mokytoja: — Kada gyveno mamutai?

Mokinys: — Prieš daug daug metų.

Mokytoja: — Pasakyk tiksliau.

Mokinys: — Tada, kai Jūs dar mokėtės mokykloje...

Viktoras vis prašo senele, kad pasektų pasakėlę. Labai užsiėmusi senele sako:

— Ar nematai, kad esu užsiėmusi?

— Bet, senele, tavo burna neužsiėmusi.

— Vilmute, važiuoju pas Daivutę, ar nuvežti jai linkėjimų nuo tavęs? — paklausė tėtė.

— Tai kad aš jų neturiu, — liūdnai atsakė mergaitė.

Kartą ketverių metų dukrelė klausia savo mamą:

— Ar tu mokytoja?

— Na...taip, — sutrikusi dėl tokio klausimo, atsako motina.

— A... o aš maniau, kad tu mama, — su nusivylimo gaidele atsako mergaitė

Motina sako sūnui:

— Dėl ko tu, Jonuk, vartoji tokius negražius žodžius?

— Bet, mama, — atsako sūnus, — juk juos vartoja ir Šekspyras.

— Tai tu, vaikeli, su juo daugiau nežaisk, — perspėja sūnelį motina.

Prie klausyklos bažnyčioje laukė išpažinčių labai didelė žmonių eilė. Kunigas, eidamas į klausyklą, pamatė tarp žmonių stovintį kokios 10 metų amžiaus berniuką. Jis jam pakuždėjo:

— Matai, kokia didelė žmonių eilė laukia išpažinties. Aš manau, kad tu nuo paskutinės išpažinties nieko neužmušei, tai verčiau eik namo, išpažinties ateisi kitą kartą.

Berniukas, eidamas namo, sutinka savo draugą, einantį į bažnyčią, ir jam sako:

— Gali grįžti namo, nes šiandien kunigas tik žmogžudžius klauso išpažinties.

■ Prof. Paulius Rabikauskas, nuvykęs į Lietuvą, dalyvavo kard. Sladkevičiaus ingrese Kauno katedroje. Prof. Rabikauskas, istorikas, nuolat gyvena ir dirba universitete Romoje; yra jėzuitų vienuolijos narys. Į Lietuvą vyko su viltimi pasirinkti istorinės medžiagos.

■ Lietuvoje krikščionių demokratų partija aiškiai pasisakė už nepriklausomybę.

TRUMPAI IŠ VISUR

■ Kardinolas V. Sladkevičius, kalbėdamas kunigų simpoziume seminarijoje pažymėjo, kad stagnacijos laikotarpy kas trečias Lietuvos kunigas ir keturi iš penkių vyskupų buvo areštuoti, įkalinti, daugybė katalikų darbuotojų ištremta, išvaikyti vienuolynai, uždarytos trys seminarijos, konfiskuotos vienuolynų ir seminarijų bibliotekos, nusavinta šimtai bažnytiniių pastatų ir keliolika spaustuvių. Taigi kalbėjo kardinolas: “Valstybė tegul nesijaučia mums duodanti dovaną. Jei ir numeta kokį trupinėlį, tai po to visam pasauliui skelbia”.

■ Niujorko miesto bibliotekos vedėjas yra jėzuitas kun. Timothy Healy.

■ Čikagoje Alexian Brothers ir arkivyskupija įruošė patalpas, kur bus globojami susirgusieji nepagydoma liga AIDS. Patalpos vadinasi “Bonaventūra House”, jos yra netoli masonų ligoninės. Patalpos įrengtos, panaudojant buvusį vienos parapijos pastatą. Tų namų vedėju paskirtas kun. Robert Ribicki. Čia daug padės Alexian Brothers vienuolija, įsteigta XIV šimtmečiu, siaučiant marui.

■ Žemaičių Kalvarijoje 1988 m. atlaidų dienis buvo išdalinta 26.000 Komunių.

■ M. Gorbačiovas vienoje savo kalboje pareiškė: “Tikintieji — tai tarybiniai žmonės, darbo žmonės, patriotai; jie turi teisę deramai reikšti savo įsitikinimus. Persitvarkymas, demokratizavimas, viešumas liečia ir juos be jokių apribojimų”. (“Tiesa”, 1988 bal. 30 d.)

■ “Tėviškės žiburiai”, vienas iš geriausiai redaguojamų mūsų išeivijos laikraščių, leidžiamas Toronte, Kanadoje, balandžio 1 d. atšventė 40 metų sukaktį.

■ Ukrainiečiai atidarė katalikų spaudos-informacijos biurą Romoje.

■ Lenkijos primas, Varšuvos-Gniezno arkivyskupas, kardinolas Joseph Glemp rudenį atvyks į Čikagą. Jis bus kard. Bernardino svečias.

■ Kanados kunigas Armand Bolsvert, arti 40 metų dirbęs Japonijos misijose, rastas nužudytas bažnyčioje Kawasaki mieste. Jis buvo misijų draugijos narys.

■ Mokslapinigius negimusiam paskyrė Kolumbo vyčiai. Bus apmokėtos aukštojo mokslo išlaidos, kai gims ir paaugs kūdikis buvusio Niujorko policininko Roberto E. Machate Jr, kuris buvo 1989 m. kovo 3 d. nušautas narkotikų vartotojo. Velionis buvo 25 metų amžiaus, priklausė Kolumbo vyčiams.

■ Vysk. Paulius Baltakis, kardinolo V. Sladkevičiaus kviečiamas, nuvyko į Lietuvą, balandžio 2 d. dalyvavo kardinolo ingrese Kaune katedroje. Tą patį sekmadienį įvyko ir trys kiti ingresai: vysk. Juozo Preikšo, kuris perkeltas į Panevėžį tos vyskupijos apaštališkuoju administratoriumi, vysk. Juozapo Matulaičio paskirto apaštališkuoju administratoriumi Kaišiadorių vyskupijai, ir vysk. Juozo Žemaičio, Vilkaviškio vyskupijos apaštališkojo administratoriaus.

■ Kard V. Sladkevičiaus ingreso metu Kaune katedroje plevėsavo popiežiaus vėliava ir lietuviškoji trispalvė. Savo pamoksle kardinolas pabrėžė, kad tautos šaknys yra religinis gyvenimas, dabar surištas su dideliais sunkumais: alkoholis, neskaistybė, narkotikai, negimusių kūdikių žudymas. Prašė Dievo pagalbos kovai prieš tas negeroves. Pabrėžė kad jo ingresas — tai tik įžanga į darbą. Kardinolas kvietė visus įsijungti į bendrą, galingą tikėjimo ugdymą. Kardinolą sveikino ir Kauno Sąjūdžio tarybos nariai, jų tarpe ir išrinktasis į Sovietų Sąjungos tarybos deputatus. Kardinolą sveikino jaunalietuvių, ateitininkų ir kitų organizacijų atstovai.

■ Nidos bažnyčia, kurioje pokario metais buvo muziejus, grąžinta tikintiesiems. Taip pat vėliau grąžinta ir klebonija, kurioje buvo įrengta parduotuvė. Nidoje apsigyveno klebonas.

■ Afganistane, kaip skelbia “Gimtasias kraštas” Nr. 14, žuvo 135 lietuviai. Laikraštis pakartojo Vilniaus katedros klebono K. Vasilausko žodžius: “Amžiną atilsį duok mirusiems, Viešpatie”.

■ Vengrijos laikraštis “Nepszabadsag” paskelbė, kad 62% to krašto gyventojų 1988 m. laikė save tikinčiais. 1980 m. tikinčiais pasiskaitė tik 53%. Tik 12% užsirašė materialistais ar ateistais. Apie 75% laidojama su religinėm apeigom.

■ Lietuvoje pirmą kartą okupacijos metu įvyko vyskupų paskyrimas be vyriausybės intervencijos. Vilkaviškio vyskupija po 40 m. pertraukos vėl turi savo vyskupą. Dabar jau vilos šešios vyskupijos turės savo vyskopus. Vilnius, Kaunas ir Telšiai turės ordinarus, o Kaišiadorys, Panevėžys ir Vilkaviškis — apaštališkus administratorius, nes dar nėra visiškai užtikrinimo, kad Lietuvos Bažnyčia galės laisvai tvarkytis be valdžios kišimosi.

■ Rygos vyskupas pagalbininkas Vilhelmas Niuksą 1988 m. pašventino naują bažnyčią Makinse "Kazachijos resp.). Kazachijoje yra įregistruota 10 katalikų bendruomenių.

■ Kardinolas Vincentas Sladkevičius velykiniame sveikiname lietuviams pasakė: "Prasklaidykime tarpusavio nesutarimų ir nesantaikos debesis, padarykime giedrią mūsų tautos dieną. Nesulaikomai žengia mūsų tautoje prasidėjęs dvasinio prisikėlimo pavasaris. Tenuvalo jis nuo mūsų širdžių visokį moralinį purvą, tepaverčia mūsų šalį derlinga žeme, tepražysta mūsų laukuose tiesos, meilės ir gerumo žiedas".

■ D. Britanijoje, karo laivyno koplyčioje, yra sukurti mozaikiniai Kryžiaus keliai, panaudojant Sibiro lietuvačių sukurtas maldaknygės motyvus. Tas mozaikas dviejuose dideliuose puslapiuose atspausdino britų katalikų savaitraštis "The Universe". Mozaikas sukūrė menininkė Ona Wyner.

■ Lietuvoje, aprūpintas paskutiniais sakramentais, 1988 m. pabaigoje mirė meno istorikas prof. Paulius Galaunė. Prieš mirtį pareiškė savo valią, kad turi būti palaidotas su kataliko apeigomis. Taip ir buvo įvykdyta. Palaidotas Petrašiūnų kapinėse. Lydėjo trys kunigai, dalyvavo vyskupai ir daugiatūkstantinė minia. Velionis turėjo 95 metus amžiaus.

■ Lietuvos katalikų veikėja Leokadija Pereckinė, Lietuvos vyriausybės kontrolieriaus Perecko našlė, daug dirbusi Katalikų moterų sąjungoje, sulaukusi šimto metų, apsigyveno Vilniuje, senelių prieglaudoje.

■ JAV-se balandžio 13 d. mirė seniausias šio krašto vyskupas Philip Furlong, sulaukęs 96 m. amžiaus. Jis yra buvęs karo kapelionas, istori-

jos profesorius, kolegijos prezidentas, knygų autorius. Mirė namie, Niujorke. Jau buvo pasitraukęs į poilsį.

■ Lietuvoje, kaip paskelbė religinių reikalų įgaliotinis, nuo pernai vasaros užregistruotos 27 naujos religinės bendruomenės, parapijos, grąžinta 13 ir leista pastatyti dar 12 bažnyčių, bet parapijose trūksta 170 kunigų.

■ Šv. Kazimiero seselių vienuolyne Čikagoje seselė Aniceta Paulauskaitė sulaukė 100 metų. Jos jubiliejus atšvęstas balandžio 27 d. Neseniai ji minėjo 66 m. sukaktį nuo savo amžinųjų įžadų. Prieš įstodama į vienuolyną, ji buvo vyčių organizacijos narė.

■ Lenkijos Solidarumo sąjūdžio vadovas Lech Valensa balandžio 20 d. aplankė popiežių Joną Paulių II, turėjo pusvalandį užtrukusią privačią audienciją. Dėkojo popiežiui už parodomą paramą Lenkijos darbininkijai. Valensa yra nuoširdus katalikas.

■ Vatikanas ir komunistinė Čekoslovakijos vyriausybė, kaip paskelbė Reuterio agentūra, susitarė, kad bus paskirta dešimt naujų vyskupų, užpildant vykupijas, kurios neturėjo savo vyskupų. Tik dvi vyskupijos paskutiniu metu turėjo vyskopus.

■ Lietuvoje atsteigta labdaros "Caritas" organizacija turėjo savo suvažiavimą, kuriame dalyvavo net ir įvairūs vyriausybės atstovai. Dalyvavo Sąjūdžio seimo tarybos pirmininkas Vytautas Landsbergis, sveikino ateitininkai, krikščionys demokratai. Dalyvavo ir iš JAV nuvykęs vysk. P. Baltakis, buvo ir svečių iš Latvijos, Estijos ir Ukrainos. Jau kiekviename Lietuvos rajone veikia "Caritas" grupės. Skaitomos paskaitos apie auklėjimą. Marijampolėje globojami našlaičiai ir seneliai. Panevėžy įsteigta pedagoginė mokykla. Senelių namuose laikomos mišios, kurių metu gieda jaunimas. Į "Caritas" įsijungia ir inteligentai. Rūpinamasi gauti juridinį statusą, steigti privatus mokyklas, kooperatinius darželius, globos namus.

■ Čikagoje balandžio 22 d. įšventinti 22 pasauliečiai diakonais.

■ Vengrijoje katalikai leidžia savo laikraštį "Uj Ember". Jo tiražas 100.000 egzempliorių.

JIEZNO BAŽNYČIOS ISTORIJA

Ši „Laiškų lietuviams“ numerį iliustruojame Jiezno bažnyčios nuotraukomis. Įdomi yra Jiezno ir jo bažnyčios istorija. Senovėje čia gyveno aisčių gentis jotvingiai. Šią vietą, ežerą ir į Nemuną tekančią upelį jie pavadino Jiezinu. XVI amžiuje prie Jiezno ežero buvo didžiųjų Lietuvos kunigaikščių dvaras. Pro Jiezną ėjo pagrindinis kelias iš Vilniaus ir Trakų į vakarinius Didžiosios Lietuvos kunigaikštijos pakraščius.

1633 m. Lietuvos didikas Steponas Pacas Jiezno dvarą gavo kraičiu. 1643 m. pradėjo Jiezne statyti bažnyčią, kurią užbaigė sūnus, Didžiosios Lietuvos kunigaikštijos kancleris, Kristupas Pacas. Bažnyčią pašventino Žemaičių vyskupas Kazimieras Pacas 1670 m. rugpjūčio mėn. 17 dieną.

1770 metais Mykolas Antanas Pacas su žmona Terese Radvilaite Jiezne pasistatė puošnius rūmus ir atstatė sėmųsiuose nukentėjusią bažnyčią. Ją

padidino, paaukštino, pristatė galerijas ir bokštus, išpuošė freskomis, išsikasė kriptą-koplyčią, kurioje po mirties jie buvo palaidoti.

Jiezno bažnyčia, pavadinta šventųjų Mykolo arkangelo ir Jono Krikštytojo vardais, yra gryno baroko stiliaus. Galima pasigrožėti jos bokštų turtingu lankstumu, fasado didingumu, freskomis lubose, sakyklos ir klausyklių išdrožinėjimais, dvylikos altorių puošnumu. Didžiajame altoriuje yra italų dailininko Guido Reni (1575-1642) paveikslo „Šv. Mykolas arkangelas nugali Liuciferį“ kopija, padaryta 1875 m. dailininko N. Silvanavičiaus. Taip pat yra geros Murillo paveikslų kopijos: „Švenč. Mergelės Marijos dangum ėmimas“ ir „Šv. Antanas“. Bažnyčia didžiuojasi ir puikiu kryžiumi, kurį Pacui padovanojo popiežius Klemensas VIII bažnyčios konsekrovimo proga.

Jiezno tikintieji šią savo bažnyčią myli, puošia ir ją didžiuojasi.

■ Vakarų Vokietijoje per pastaruosius dvylika metų nužudyta 3 milijonai negimusių kūdikių.

■ Salzburgo, Austrijoje, vyskupas dr. Kari Berg ir didelis lietuvių draugas kun. Jacob Forg gavo Lietuvos valdžios sutikimą įvežti austrų katalikų dovaną — 150.000 lietuviško Naujojo Testamento egzempliorių. Spausdinimo ir persiuntimo išlaidoms renkamos aukos visoje Austrijoje. Taipgi austrai gavo leidimą pasiųsti kiekvienam Lietuvos kunigui po 12 religinių knygų, iš viso 13.400. Austrai gavo tuos leidimus, panaudodami Salzburgo turimus vadinamus draugystės ryšius su Vilniumi. Apie šiuos užmojus paskelbė „Krivulė“, leidžiama V. Vokietijoje.

■ Varšuvoje paskelbti Valstybinio viešosios nuomonės centro duomenys rodo, kad Len-

kijoje 98% aukštųjų ir profesinių mokyklų jaunimo jaučia „vidinį ryšį su Bažnyčia“.

■ Lenkijoje, Lodžėj, įsikūrė katalikų moterų organizacija „Motina ir vaikas“ pagelbėti vienišoms moterims.

■ Gudijoje pirmą kartą lankėsi Lenkijos primas kard. Glemp. Jis susitiko su tos šalies Stačiatikių metropolitu Filaretu.

■ Jonas Paulius II, bal. 28 d. pradėjęs savo kelionę į Afriką, aplankė Madagaskarą, Zambiją, Malawi ir prancūzų Reunion salą. Tai jo penkta kelionė į Afriką, užtrukusi 9 dienas. Korespondentams pareiškė, kad jis palankus pasimatyti su Gorbačiovu; gal kada galės vykti ir į Kubą bei P. Afriką, jei ten bus įvesti reikiami pakeitimai, ši kelionė buvo jau 41-ma už Italijos ribų.

Juoz. Pr.

Nuoširdi padėka “Laiškų lietuviams” rėmėjams

500 dol. auka iš a.a. A. Grauslio palikimo.

250 dol. aukojo Gražina Liautaud.

25 dol. aukojo N. Gailiūnienė.

Po 20 dol. aukojo: M. Vaišvilienė, L. Šmulskštienė.

15 dol. aukojo P. Pranis.

Po 10 dol. aukojo: V. Mikutis, R. Banionis, R. Petkevičius.

Po 5 dol. aukojo: B. Grauzinis, E. Jokubkienė, P. Macnorių, O. Strimaitienė, R. Šilgalis, M. Šulaitienė, P. Petkevičius, P. Jaunulis, T. Slikas, A. Barzdukas, J. Gasperas, V. Valkavičius, S. Grigaliūnas, B. Valavičienė, V. Zebertavičius, S. Bublienė, B. Bužinskas, J. Tarvydas, O. Bundelis, M. Kapačinskas, J. Lašinskas, kun. A. Babonas, J. Švoba, Ig. Miliauskas, J. Stasiūnaitis, kun. V. Piktarna, E. Bielkevičius, T. Merkevičius, P. Pagojus, T. Alenskas, V. Krasauskas, B. Prasauskas, A. Zalubas, O. Merkis, B. Neverauskas, D. Jakas, J. Paronis, K. Stašaitis, S. Baltūsis, S. Galesienė, J. Kižys, V. Numgaudas, M. Pranskevičius, A. Smolinskas, R. Marchertas, J. Bujauskas, kun. V. Kriščiūnevičius, A. Stonys, kun. D. Kenstavičius, B. Sedleckas, P. Bernotavičius, H. Milaknis, V. Peseckas, J. Rutka, L. Stasiūnienė, K. Stravinskas, E. Tutinas, B. Žvinakis, A. Sirutis, V. Dailidka, S. Kybartas, E. Sirutis, M. Sturonas, F. Izbickas, B. Martick, L. Bajorūnas, A. Samušis, P. Lukoševičius, S. Pumputis, A. Bubnys, M. Noreikienė, P. Petkelis, A. Čibienė, B. Kukalis, S. Santvaras, M. Šermukšnis, E. Vasyliūnas, Liet. Klubas “Vytis”, arkiv. A. Bačkis, A. Juodvalkis, O. Dūmas, P. Skablauskas, V. Fidleris, A. Rūkas, L. Senkevičienė, E. Vaitkūnas, M. Ostrauskas, E. Susmarienė, J. Paulėnas, L. Kezenius, D. Staniškis, A. Petrašiūnas, G. Kudžma, J. Vaidotas, S. Slavickas, K. Jankus, G. Bajorūnas, B. Petrošius, E. Venclovienė, M. Zidžiūnienė, K. Beiga, J. Arlauskas, E. Jurkėnienė, V. Kazlauskas, V. Šaulys, G. Meiluvienė, V. Siliūnienė, J. Stanaitis, J. Daunorienė, Z. Grybinas, J. Juknelis, J. Juras, P. Puidokas, A. Paulis, K. Genčius, V. Miknis, S. Latvienė, S. Kavaliūnienė, G. Mozūraitienė, A. Januška, D. Valiukėnas, A. Janušis, S. Riekutė, J. Pleinys, G. Repšienė, A. Plioplys.

Po 4 dol. aukojo: S. Ščiukas, G. Kulikauskas, J. Zabarskas.

Po 3 dol. aukojo: S. Zupla, A. Dragūnevičius, A. Šembrotas, S. Ilginis, B. Baublys, G. Indreika, J. Ališauskas, K. Staras, S. Balutienė, A. Underys, V. Pocius, J. Smilgienė.

Po 2 dol. aukojo: P. Gluoksny, J. Riauba, A. Stankus, J. Andrašius, S. Barsauskienė, A. Lietuvninkas, S. Ziedonienė, T. Miliauskas, M. Monkus, B. Žemaitis, J. Jagėla, M. Levišauskas, Z. Dapkus, A. Petrauskas, G. Žukauskas, P. Šapalas, P. Bielinis, E. Čibirienė, J. Guobužis, T. Kaminskas, J. Karalius, S. Grauzinienė, A. Kavaliūnas, D. Petkauskienė, kun. R. Krasauskas, M. Kvedaras, J. Gepneris, A. Pakštys, M. Raugas, A. Smilga, J. Spurgis, S. Stravinskis, A. Dainius, I. Paškevičienė, J. Prunskis.

“Laiškai lietuviams” planuoja ekskursiją laivu po Karibų salas š.m. gruodžio 3-10 d. Plačiau painformuosime kitame numeryje.

LAIŠKAI LIETUVIAMS — Tėvų Jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros žurnalas. Redaktorius — Juozas Vaišnys, SJ. Redaktoriaus pavaduotojas — Antanas Saulaitis, SJ. Redakcijos nariai: Danutė Bindokienė, Vytautas Kasniūnas, Jonas Kuprys, Nijolė Užubalienė, Gediminas Vakarlis. Techn. redaktorė — Teresė Pautieniūtė-Bogutienė. Administratorė — Aleksandra Likanderienė. Adresas: 2345 W. 56th Street, Chicago, IL 60636. Tel. (312) 737-8400. “Draugo” spaustuvė. Metinė prenumerata — 10 dol., atskiras numeris — 1 dol.